

Een onderzoek naar de toekomst van de Zundertse sportaccommodaties

Door Bjorn Coenen, masterstudent Bestuurskunde Tilburg University, 2017

In opdracht van de Rekenkamercommissie Zundert

Publicatie van de Rekenkamercommissie Zundert

De Rekenkamercommissie Zundert bestaat uit Julien van Ostaijen, Piet Daamen, Floor Vreijssen, Rien van de Sande en André Gulden. De rekenkamercommissie wordt ondersteund door secretaris Marco Schuurmans.

Dit onderzoek is uitgevoerd door Bjorn Coenen, masterstudent Bestuurskunde, onder begeleiding van Julien van Ostaijen.

Vragen of opmerkingen over dit onderzoek kunt u richten aan: m.schuurmans@zundert.nl of 06 1463 3854.

Samenvatting

Diverse ontwikkelingen hebben er toe geleid dat verschillende Nederlandse gemeenten besluiten om hun sportaccommodaties te privatiseren. De Rekenkamercommissie van de gemeente Zundert vroeg zich af of het sportaccommodatiebeleid in hun gemeente wellicht ook anders georganiseerd zou kunnen worden. Dit onderzoek geeft een eerste aanzet hiervoor, waarbij de vraag: *“Kan de gemeente Zundert het eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties aan de verenigingen zelf overdragen en wat zijn daarvan de voor- en nadelen?”* centraal staat.

Hoofdstuk twee biedt een achterliggend kader voor het onderzoek. Waar de Nederlandse (lokale) overheden het na de Tweede Wereldoorlog belangrijk vonden om sport te stimuleren en daardoor sportaccommodaties te bouwen, is de laatste decennia een omslag te zien. Overheden besluiten te bezuinigen op sport, waardoor privatisering en commercialisering steeds belangrijker worden. Gemeenten zijn binnen het sport- en accommodatiebeleid wel de belangrijkste actor en de grootste financierder. Ook diverse maatschappelijke ontwikkelingen spelen een rol in dit onderzoek. Een belangrijk gegeven is dat de Nederlandse bevolking vergrijsst, terwijl vrijwilligerswerk binnen verenigingen over het algemeen wordt gedaan door jongeren en (jong) volwassenen met kinderen. Van alle sectoren is in de sportsector het grootst aantal vrijwilligers te vinden.

Hoofdstuk drie biedt een achterliggend kader voor de gemeente Zundert. In de gemeente Zundert is er net als in grote delen van de rest van Nederland sprake van vergrijzing. Bevolkingskrimp heeft er tot op heden nog niet plaatsgevonden, maar voor de komende decennia wordt er wel een daling van 0,25 tot 0,5 procent per jaar verwacht. In Zundert zijn verschillende sportaccommodaties die door de gemeente worden beheerd. Eind 2003 verscheen met de Nota Sportbeleid het laatste richtinggevende beleidsstuk over sport. Uit deze nota komt naar voren dat het voor de gemeente belangrijk is dat sport- en bewegingsactiviteiten gestimuleerd worden en dat de gemeente de mogelijkheden voor het beoefenen van deze activiteiten schept en bevordert. Over privatisering wordt in dit stuk nog niet gesproken, maar in 2005 gaf de Zundertse gemeenteraad aan het college van B&W de opdracht om de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken (met name als bezuinigingsmaatregelen). Uiteindelijk heeft dit niet geleid tot daadwerkelijke privatiseringen. Anno 2017 is de gemeente bezig met een nieuw richtinggevend document ten aanzien van sport.

In hoofdstuk vier is de privatisering van sportaccommodaties behandeld. Er blijkt een vijftal motieven een rol te kunnen spelen bij een privatisering: een financieel motief, een bestuurlijk-strategisch motief, de kerntakendiscussie, burgerparticipatie en uniformiteit in beleid. Daarnaast is er een duidelijk verschil waar te nemen in de privatisering van buitensportaccommodaties en binnensportaccommodaties.

In de praktijk valt een zestal beheervormen waar te nemen wanneer het gaat om het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties: gemeentelijk beheer, interne verzelfstandiging, externe verzelfstandiging, gedeeltelijke uitbesteding, volledige uitbesteding en afstoting.

Er worden in de literatuur voor- en nadelen aan privatisering verbonden, zowel voor de gemeente als voor sportverenigingen. Voordelen voor de gemeente liggen met name op het financiële vlak: er worden kosten bespaard op personeel, onderhoud en uitgaven zoals verzekeringen. Een nadeel is dat je als gemeente de grip kwijtraakt over de sportaccommodatie en dat je alsnog financieel moet ondersteunen wanneer blijkt dat de nieuwe partij het onderhoud en beheer onvoldoende uitvoert. In figuur 8 op pagina 30 zijn voor- en nadelen opgesomd met betrekking tot sportverenigingen.

In hoofdstuk vijf komen diverse ervaringen aan bod die andere gemeenten hebben met een privatisering van sportaccommodaties. Er wordt een vijftal casussen behandeld, waaruit verschillende leerpunten naar voren komen. Uit de casus Asten komt naar voren dat het belangrijk is om bij een privatisering naar het grotere geheel te kijken, en te zorgen dat verenigingen niet ongelijk behandeld worden. Daarnaast werden de sportaccommodaties in Asten voorafgaand aan de privatisering eerst grondig gerenoveerd, om een goede overdracht te bevorderen. In de gemeente Halderberge zijn de ervaringen van sportverenigingen met de privatisering positief. Het maakt positieve krachten los: er is een grotere zelfbeschikking over de accommodaties en een afnemende bemoeienis vanuit de gemeente. Er zijn ook negatieve ervaringen, zoals het vinden van voldoende vrijwilligers en het geld reserveren voor (groot) onderhoud. Uit de casus Heeze-Leende bleek dat de grootste angst van verenigingen aldaar ook was dat men niet de beschikking had over voldoende vrijwilligers. De casus Houten leert ons dat privatisering als middel om te bezuinigen niet altijd werkt. Het is tevens belangrijk om de privatisering goed te evalueren, zodat er bijgestuurd kan worden. Van Sint-Michielsgestel kan men tenslotte leren dat een goede samenwerking tussen sportverenigingen kan leiden tot schaalvoordelen. Er moet ook goed contact zijn tussen de gemeente en externe partijen die bij een privatisering betrokken worden.

Hoofdstuk zes behandelt de visie van Zundertse sportverenigingen over een mogelijke privatisering. Wanneer we de balans opmaken van de meningen van de Zundertse sportverenigingen valt er een duidelijke tweedeling op te maken. De buitensportverenigingen zijn over het algemeen een stuk positiever over een privatisering dan binnensportverenigingen. Met name de voetbalverenigingen denken dat een privatisering voordelen kan opleveren, vooral op het gebied van onderhoud en de kosten daarvan. Velen vinden dat de gemeente het onderhoud op dit moment niet efficiënt genoeg regelt en denken dat daar een hoop winst te behalen valt. Deze voetbalverenigingen hebben ook de meeste mankracht. Binnensportverenigingen zien privatiseringen nauwelijks zitten. Zij hebben minder betrokkenheid bij de accommodatie en maken er ook minder gebruik van dan buitensportverenigingen op hun accommodatie.

Als we kijken naar welke taken de verenigingen dan over willen nemen dan gaat het voornamelijk over het (klein) onderhoud. Verenigingen zien het over het algemeen niet zitten om de sportaccommodatie over te nemen omdat de kosten hiervoor te groot zijn en de accommodaties te ouderwets.

Tot slot kunnen er op basis van dit onderzoek diverse aanbevelingen worden gedaan aan de gemeente wanneer zij overweegt om de sportaccommodaties te privatiseren. Zo is het van groot belang dat de effecten op de lange termijn niet uit het oog worden verloren en de voordelen van een privatisering niet overschat worden. Op het

eerste gezicht kan een privatisering ervoor zorgen dat de uitgaven aan sport en onderhoud van accommodaties teruglopen. De sportverenigingen die verantwoordelijk worden voor de sportaccommodatie moeten echter wel genoeg draagkracht hebben om deze taak ook daadwerkelijk uit kunnen voeren. Het verdient daarnaast de aanbeveling om geen overhaaste beslissing te nemen en in gesprek te blijven met de sportverenigingen over hun opvattingen en wensen vooraf, maar ook om problemen tijdens en na de privatisering snel te kunnen oplossen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
INHOUDSOPGAVE	6
1. INLEIDEND KADER	7
1.1 AANLEIDING.....	7
1.2 ONDERZOEKSVRAGEN	8
1.2.1 DOELSTELLING	8
1.2.2 VRAAGSTELLING.....	9
1.3 ONDERZOEKSAANPAK	9
1.4 BEGRIPPENKADER.....	10
1.5 LEESWIJZER.....	11
2. MAATSCHAPPELIJKE EN SOCIALE CONTEXT	12
2.1 KORTE GESCHIEDENIS VAN SPORTBELEID IN NEDERLAND.....	12
2.2 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN.....	13
2.3 ONTWIKKELINGEN IN SPORT- EN ACCOMMODATIEBELEID.....	15
2.4 SAMENVATTING	17
3. SPORT IN DE GEMEENTE ZUNDERT	18
3.1 DE GEMEENTE ZUNDERT	18
3.2 SPORTDEELNAME IN ZUNDERT.....	19
3.3 SPORTVERENIGINGEN- EN ACCOMMODATIES IN ZUNDERT.....	20
3.4 SPORTBELEID IN DE GEMEENTE ZUNDERT.....	22
3.5 SAMENVATTING	24
4. PRIVATISERING VAN SPORTACCOMMODATIES, WAT HOUDT HET IN?	26
4.1 WAT IS PRIVATISERING?	26
4.2 OP WELKE MANIEREN KUNNEN SPORTACCOMMODATIES WORDEN GEPRIVATISEERD?	28
4.3 WAT ZIJN MOGELIJKE VALKUILEN VOOR EEN PRIVATISERING?.....	31
4.4 SAMENVATTING	32
5. ERVARINGEN VAN PRIVATISERINGEN IN ANDERE GEMEENTEN	34
5.1 OVERZICHT VAN PRIVATISERINGEN	34
5.2 SAMENVATTING	39
6. INVENTARISATIE PRIVATISERING SPORTACCOMMODATIES IN ZUNDERT	41
7. CONCLUSIE	44
LIJST VAN AFKORTINGEN	47
BIBLIOGRAFIE	48
BESTUURLIJKE REACTIE COLLEGE VAN B&W	50

1. Inleidend kader

In dit eerste hoofdstuk wordt allereerst de aanleiding van dit onderzoek besproken: waarom wilde de Rekenkamercommissie een onderzoek doen naar de mogelijkheden om het eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties over te dragen aan de sportverenigingen? Vervolgens worden de in dit onderzoek te behandelen onderzoeksvragen beschreven, waarna aansluitend de aanpak van het onderzoek aan bod komt. In de vierde paragraaf worden de belangrijkste begrippen uit dit onderzoek behandeld. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een leeswijzer voor het rapport.

1.1 Aanleiding

Nederlandse gemeenten hebben het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad. Naast de wereldwijde economische crisis die uiteraard zijn weerslag had, hebben de gemeenten ook een steeds groter takenpakket gekregen en ontvangen zij daarvoor minder geld van de Rijksoverheid. Om alle taken voldoende te kunnen uitvoeren zien veel gemeenten zich genoodzaakt om te bezuinigen, waarbij sport een zeer geliefde bezuinigingspost is. Volgens een onderzoek van Binnenlands Bestuur (2015a) wordt er ten opzichte van andere beleidsterreinen op deze sector het meest bezuinigd en het minst geïnvesteerd. De bezuiniging vindt voornamelijk plaats op de ondersteuning vanuit het ambtelijk apparaat. Tevens heeft een flink aantal gemeenten besloten het beheer en onderhoud van sportaccommodaties door sportverenigingen zelf te laten doen: de zogeheten *privatisering*. Er zijn ook gemeenten die het onderhoud uitstellen of er zelfs helemaal mee stoppen. Uit recent onderzoek van het Mulier Instituut komt daarnaast naar voren dat sportaccommodaties al lang niet meer enkel in beheer van gemeenten zijn. Volgens de onderzoekers worden deze steeds meer door marktpartijen, stichtingen en sportverenigingen geëxploiteerd (Binnenlands Bestuur, 2015b).

Bezuinigingen alleen zijn vaak niet de enige reden waarom gemeenten besluiten om sportaccommodaties te privatiseren. Ook de zogeheten ‘kerntakendiscussie’ speelt hierbij een rol. Door decentralisaties hebben gemeenten steeds meer beleidsvrijheid gekregen en gingen zij nadenken over hun eigen rol. Veel gemeenten besloten om een meer stimulerende en initiërende rol op zich te nemen in plaats van een uitvoerende, beheersmatige en controlerende rol. Dit betekent binnen deze gemeenten vooral een terugkeer naar primaire taken waartoe zij wettelijk verplicht zijn. Sport behoort niet tot deze wettelijk verplichte taken: het is een autonome taak en er bestaan geen landelijke richtlijnen die gemeenten verplichtingen opleggen tot het oppakken van bepaalde zaken op het gebied van sport. Sommige gemeenten vinden dat het onderhoud en beheer van een sportaccommodatie niet langer tot hun takenpakket behoort en besluiten daarom om deze accommodaties te privatiseren (De Jong & Ruedisulj, 2004, p. 8).

Ook de gemeente Zundert heeft te maken met ontwikkelingen die in het voorgaande zijn benoemd. Zowel uit het coalitieakkoord 2014-2018 als uit de programmabegroting 2015-2018 komt naar voren dat de gemeente de komende jaren voor grote financiële uitdagingen staat. Zo valt in het coalitieakkoord te lezen dat “we ons in financieel zware tijden bevinden (...), de verwachting is dat de bijdrage vanuit het Gemeentefonds de komende periode substantieel verlaagd wordt (...) en in de uitvoering van de bezuinigingsopgave is geen enkel taakveld op

voorhand uitgesloten” (Gemeente Zundert, 2014a, p. 18). Volgens de programmabegroting was “een reëel sluitende begroting voor 2015 een stevige uitdaging” (Gemeente Zundert, 2014b, p. 4). Uit de programmabegroting valt tevens op te maken dat in 2015 de totale lasten van de sportaccommodaties €1.110.604 (inclusief afschrijvingen op investeringen) waren, terwijl de baten €457.325 bedroegen. Dit betekent dat de gemeente in 2015 een bedrag €653.279 investeerde in het beheer, onderhoud en de exploitatie van de sportaccommodaties. De begroting van 2016-2019 laat met een totale investering van €599.048 al een forse afname zien: de totale lasten bedragen €1.064.903 en de baten €465.855 (Gemeente Zundert, 2015, pp. 140-141).

In de programmabegroting 2016-2019 (Gemeente Zundert, 2015, p. 100) valt daarnaast te lezen dat *“het eigendom, beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties anno 2016 niet meer enkel de verantwoordelijkheid van de gemeente kan zijn. De gebruikers en de verenigingen moeten actief participeren om een passende (buiten)sportinfrastructuur voor Zundert in stand te kunnen houden.”* Het maken van afspraken met sportverenigingen over het afstoten van (economisch) eigendom en het privatiseren van sportaccommodaties worden hierbij vervolgens expliciet genoemd. Tevens wil de gemeente ook de mogelijkheden bekijken om de onderhouds- en beheerkosten verder terug te brengen door de zelfwerkzaamheid van de verenigingen te vergroten en (buitensport)voorzieningen samen te voegen.

In de gemeente Zundert zijn de meeste sportaccommodaties op dit moment in handen van de gemeente. Zo zorgt de gemeente voor het beheer van vijf sportparken, twee sporthallen en een gymzaal. Zoals uit de eerste alinea blijkt, is er in Nederland tegenwoordig een aantal gemeenten te vinden dat het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties niet zelf meer organiseert en financiert. Dit wordt in de nieuwe situatie dan gedaan door bijvoorbeeld een particuliere ondernemer of sportverenigingen. De Rekenkamercommissie Zundert vroeg zich af of het sportaccommodatiebeleid in hun gemeente wellicht ook anders georganiseerd zou kunnen worden. Met name is zij geïnteresseerd in de rol die sportverenigingen zouden kunnen spelen bij het beheer, onderhoud en de exploitatie. Dit rapport geeft een eerste aanzet hiervoor en biedt inzicht op het privatiseren van sportaccommodaties. Zo komen de verschillende mogelijkheden van een privatisering aan bod en worden de voor- en nadelen van die mogelijkheden behandeld. Daarnaast vormt de mening van de sportverenigingen zelf een belangrijk onderdeel van het rapport: zien zij een privatisering wel zitten, of zijn zij juist tevreden met de manier waarop het onderhoud en beheer op dit moment geregeld is?

1.2 Onderzoeksvragen

1.2.1 Doelstelling

Dit onderzoek heeft een verkennend karakter en wil een bijdrage leveren voor toekomstig beleid binnen de gemeente Zundert ten aanzien van sport en sportaccommodaties. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van zowel theoretische werkelijkheden als werkelijkheden uit praktijk. Op deze manier wordt getracht om een zo volledig mogelijk beeld te geven van de mogelijkheden die de gemeente Zundert heeft om (delen van) het eigenschap,

beheer en onderhoud van de sportaccommodaties over te dragen aan sportverenigingen. Uiteindelijk kent dit onderzoek een vierledig karakter:

1. Een beeld schetsen van de huidige situatie in Zundert met betrekking tot het eigenaarschap, beheer en onderhoud van sportaccommodaties.
2. Een beeld schetsen van de mogelijkheden die de gemeente Zundert heeft om (delen van) het eigenaarschap, beheer en onderhoud over te dragen aan sportverenigingen.
3. Een inventarisatie maken van overdrachten van (delen van) het eigenaarschap, beheer en onderhoud aan sportverenigingen die elders in het land hebben plaatsgevonden.
4. Een inventarisatie maken van de opinie van de sportverenigingen ten aanzien van een mogelijke overdracht van (delen van) het eigenaarschap, beheer en onderhoud.

1.2.2 Vraagstelling

De volgende onderzoeksvraag staat centraal in dit onderzoek:

Kan de gemeente Zundert het eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties aan de verenigingen zelf overdragen en wat zijn daarvan de voor- en nadelen?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn een zestal deelvragen geformuleerd. Door deze deelvragen te beantwoorden wordt de kennis vergaard die nodig is om een antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag. De zes deelvragen luiden als volgt:

1. Wat zijn de Zundertse sportaccommodaties?
2. Wat is de huidige situatie en het gemeentelijk beleid met betrekking tot eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties.
3. Wat zijn de mogelijkheden voor de gemeente Zundert om met betrekking tot de sportaccommodaties meer aan de verenigingen zelf over te dragen?
4. Wat zijn de voor- en nadelen van die verschillende mogelijkheden?
5. Wat is er van andere gemeenten bekend over de mogelijkheden tot het overdragen van eigenaarschap, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?
6. Wat vinden de verenigingen zelf van het overnemen van het eigenaarschap, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?

1.3 Onderzoeksaanpak

Dit onderzoek is het eindproduct van een stage-opdracht voor het behalen van de masteropleiding Bestuur & Maatschappij aan de Universiteit van Tilburg. De stageperiode liep van november 2015 tot en met augustus 2016. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van zowel documentanalyse als interviews. Het fundament van dit onderzoek wordt gevormd door de documentanalyse. Hiervoor zijn verschillende soorten bronnen gebruikt: wetenschappelijke literatuur, krantenartikelen, rapporten, scripties, beleidsdocumenten & verslagen. Deze bronnen zijn bestudeerd om achtergrondkennis te verkrijgen over het centrale onderzoeksonderwerp: de

privatisering van sportaccommodaties. Daarnaast zijn deze bronnen ook gebruikt om het gemeentelijke beleid van Zundert met betrekking tot sport(accommodaties) in kaart te brengen. Tevens zijn er regelmatig (informele) gesprekken gevoerd met de beleidsmedewerkers die te maken hebben met het sportbeleid in Zundert.

In dit onderzoek is bovendien gebruikt gemaakt van interviews met de diverse Zundertse sportverenigingen. Deze hadden vooral ten doel om de tweede en de zesde deelvraag te beantwoorden. De interviews in dit onderzoek zijn gehouden volgens de vorm van het *semigestructureerde interview*. De interviews zijn gedeeltelijk gestructureerd doordat een aantal vragen bij iedere respondent weer terugkeert. Er was sprake van een vaste vragenlijst, maar daar kon ook van worden afgeweken wanneer andere interessante zaken aan het licht kwamen. Daarnaast is er ook sprake van open vragen waarbij er geen vaste antwoordmogelijkheden zijn. De interviews zijn voornamelijk afgenomen op de sportaccommodaties zelf. Enkel de interviews met de binnensportverenigingen hebben plaatsgevonden op het gemeentehuis van Zundert. Er is een grote selectie van (met name de grootste) sportverenigingen uit de gemeente Zundert benaderd, maar niet elke vereniging wenste mee te werken aan het onderzoek. In figuur 1 is een overzicht te vinden van de sportverenigingen en personen waarmee gesproken is.

Figuur 1: Lijst van respondenten

Sportvereniging	Personen
Badmintonclub Zundert	Linsey Mutsters (voorzitter), Patricia van Gaal (secretaris) en Piet Oerlemans (oud-bestuurslid)
In de Wildert	Jan Koetsenruijter (voorzitter)
Olympia Wernhout	Johan Verheijen (voorzitter)
Rijsbergse Tennisclub	Kees Daamen (voorzitter)
Rijsbergse Volleybalclub	Ab van Poppel (voorzitter), Inge van Schipperen (secretaris) en Carla Vermunt (lid bestuur)
VV Moerse Boys	Anton Daamen (voorzitter) en Stefan van Steen (lid bestuur)
VV Wernhout	Jan Hereijgers (voorzitter), Toon Hereijgers (secretaris), Jack van Hassel (penningmeester) en Kees Braspenning (lid bestuur)
VV Zundert	Mike van Ommen (voorzitter)
Zundertse Hockeyclub	Marcel Hogeweg (voorzitter)
Zundertse Tennisvereniging	Ad Neele (voorzitter) en Harry Willekens (secretaris)
Zundertse Zaalvoetbalcompetitie	Ton van Pelt en Ad Hereijgers (tweekoppig bestuur)
ZUVO	Anja Vriends (secretaris) en Lilian Herijgers (lid bestuur)

1.4 Begrippenkader

In deze paragraaf wordt de betekenis van belangrijke en veelvoorkomende begrippen uit dit onderzoek behandeld. Het gaat hierbij om de betekenis die het begrip in dit onderzoek heeft.

Figuur 2: Begrippen en definities

Begrip	Definitie
<i>Afstoten</i>	Het overlaten van de gemeente van het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties aan de particuliere sector.
<i>Beheer sportaccommodatie</i>	De zorg en verantwoordelijkheid voor het toezicht op en het in stand houden van het onderhoud, de kwaliteit en de veiligheid van sportaccommodaties.
<i>Binnensportaccommodatie</i>	Sporthallen en gymzalen.
<i>Buitensportaccommodatie</i>	Voetbalvelden, tennisparken, hockeyvelden, atletiekbaan en Jeu de Boules-bak, inclusief kleedkamers en clubhuis / kantine.
<i>Commercialisering</i>	De toetreding van commerciële aanbieders op het sportgebied.
<i>Eigendom sportaccommodatie</i>	Het juridisch eigendom van de opstallen van de sportaccommodatie.
<i>Exploitatie sportaccommodatie</i>	Het uitbaten en het leiden van de sportaccommodatie.
<i>Onderhoud sportaccommodatie</i>	Het in stand houden van de kwaliteit van de sportaccommodatie. Het onderhoud vormt een onderdeel van het beheer van een sportaccommodatie.
<i>Privatisering</i>	Het verzelfstandigen, uitbesteden of afstoten van (delen van) het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties.
<i>Uitbesteden</i>	Het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties door derden laten uitvoeren op basis van contracten.
<i>Verzelfstandiging</i>	Het op afstand plaatsen van het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties binnen de gemeente, bijv. in de vorm van een sportbedrijf.
<i>Vrijwilliger</i>	Iemand die onbetaald en onverplicht werk verricht ten behoeve van de sportvereniging.

1.5 Leeswijzer

Het *tweede* hoofdstuk behandelt de maatschappelijke en sociale context van sport- en sportaccommodatiebeleid. Er wordt ingegaan op de geschiedenis van het Nederlandse sportbeleid, maatschappelijke ontwikkelingen die sport- en sportaccommodatiebeleid mogelijk kunnen (gaan) beïnvloeden en ontwikkelingen in het sport- en accommodatiebeleid. In het *derde* hoofdstuk staat sport in de gemeente Zundert centraal. Er wordt een overzicht gegeven van de diverse sportverenigingen en -accommodaties die in Zundert te vinden zijn. Daarnaast komen ook gegevens aan bod over de sportdeelname in Zundert en het sportbeleid dat in de voorgaande jaren is gevoerd. Het *vierde* hoofdstuk handelt over de privatisering van sportaccommodaties. Hier wordt dieper ingegaan op wat een privatisering precies is, op welke manier het kan plaatsvinden en wat mogelijke valkuilen zijn voor een privatisering. In het *vijfde* hoofdstuk staan ervaringen met privatiseringen in andere gemeenten centraal. In het *zesde* hoofdstuk vindt een inventarisatie plaats van de meningen die Zundertse sportverenigingen hebben over een mogelijke privatisering. Daarnaast wordt er ook ingegaan op de huidige situatie en wat de sportverenigingen daar van vinden. Het *zevende* hoofdstuk vormt tenslotte de conclusie.

2. Maatschappelijke en sociale context

Dit tweede hoofdstuk gaat in op de maatschappelijke en sociale context van sport(beleid) in Nederland en vormt daarmee een achterliggend kader. Ontwikkelingen in de gemeente Zundert staan namelijk veelal niet op zichzelf en kennen een bredere achtergrond. Via dit hoofdstuk kunnen ontwikkelingen zoals een privatisering beter verklaard worden. De eerste paragraaf behandelt een korte geschiedenis van het Nederlandse sportbeleid. In de tweede paragraaf komen maatschappelijke ontwikkelingen aan bod. De laatste paragraaf gaat tot slot in op ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden op het gebied van sport- en accommodatiebeleid.

2.1 Korte geschiedenis van sportbeleid in Nederland

Haarlem, 1879. Sportvelden waren er destijds nog niet, dus wie wilde sporten moest zich tevreden stellen met weilanden of andere braak liggende gronden. Zo ook de vijftienjarige Pim Mulier en zijn vriendjes, die zich als een van de eersten in Nederland met voetbal bezig hielden. De jongens hadden een oogje laten vallen op de Koekamp, een grasveld waar de paarden op graasden. De Koekamp was grond in bezit van de gemeente, en de bewaker van het veld liet Mulier en de anderen niet toe om het te gebruiken als voetbalveld. Mulier gaf echter niet zomaar op en besloot met behulp van zijn vader een brief te schrijven aan de burgemeester van Haarlem, waarin hij zijn wens om te kunnen voetballen duidelijk maakte. Binnen niet al te lange tijd ontving hij een reactie: Mulier en zijn 'kornuitjes' kregen toestemming om de Koekamp als 'worstelperk' te gebruiken. Deze anekdote over Pim Mulier (die wordt gezien als de pionier van de moderne sport in Nederland) vormt een van de eerste voorbeelden die te vinden is over gemeentelijke betrokkenheid bij sport. Voor de Tweede Wereldoorlog was deze betrokkenheid nog vrij gering. Sportverenigingen en sportaccommodaties ontstonden vooral uit particulier initiatief. Soms was er ook financiële steun van lokale overheden. Met name in Amsterdam en Rotterdam zijn veel accommodaties door middel van overheidsfinanciering tot stand gekomen. Vooral Amsterdam raakte bij topsport betrokken, wat ook blijkt uit de organisatie van de Olympische Spelen in 1928 (Van Bottenburg, 1999, pp. 4-8).

Vanaf de jaren vijftig komt het gemeentelijk sportbeleid pas echt tot bloei. Veel sportaccommodaties werden gebouwd met financiële steun van de overheid (met name lokale overheden) en sportverenigingen ontvingen daarnaast ook subsidies. In de naoorlogse jaren raakten lokale overheden er steeds meer van overtuigd dat sport van grote waarde kon zijn voor het welzijn van burgers. Een aantrekkelijke woonomgeving, een zinvolle vrijetijdsbesteding, persoonlijke ontplooiing, bevordering van gezondheid en sociale contacten, integratie en emancipatie kunnen worden gezien als de belangrijkste motieven van de overheid om een financiële bijdrage te gaan leveren aan sport (Van Bottenburg, 1999, pp. 18-22). Tot ongeveer het midden van de jaren tachtig was er in Nederland sprake van een zogenaamde *sportverzorgingsstaat*. De sportwereld was destijds namelijk nauw verweven met de verzorgingsstaat (en is dat overigens voor een deel nog steeds). Veel sportaccommodaties werden gebouwd met financiële steun van de overheid (met name lokale overheden) en sportverenigingen ontvingen tevens ook de nodige subsidies (Van der Gugten, Lagendijk, Heeten & Both, 1994, p. 5). De overheid wenste nagenoeg alle zaken omtrent de aanleg, de exploitatie en het onderhoud van sportaccommodaties in

eigen hand te houden. Sportbeleid moest gaan bijdragen aan “het ontstaan van een minder direct op prestatie gerichte, meer leefbare en meer ontspannen samenleving” (Ligtenbarg, 2006, p. 10). Tot de jaren tachtig nam de betrokkenheid van de overheid aangaande sport steeds verder toe door het bouwen van sportaccommodaties en het beneden de kostprijs exploiteren en onderhouden hiervan. Iedere burger moest in staat worden gesteld om aan sport te kunnen doen. Het beoefenen van sport werd dan ook actief gestimuleerd (Van der Gugten et al., 1994, p. 5).

De kerntakendiscussies leidden in de jaren tachtig bij gemeenten tot een herbezinning (Vincent, 2012, p. 11). Deze werden vooral ingeleid door een stagnatie van de economische groei, waardoor de (lokale) overheid zich genoodzaakt zag om bezuinigingen door te voeren. Het sportbeleid werd hiervan ook een voornaam ‘slachtoffer’. De lasten van de sportaccommodaties wogen namelijk zwaar op het gemeentelijke (sport)budget. Wanneer we kijken naar de totale gemeentelijke uitgaven aan sport aan het begin van de jaren tachtig komen we uit op een bedrag van ongeveer 750 miljoen gulden. Maar liefst 90% hiervan werd besteed aan de aanleg en exploitatie van sportaccommodaties (Van Bottenburg, 1999, p. 30). Gemeenten besloten daarom steeds meer hun handen van het onderhoud en beheer van sportaccommodaties af te trekken. Deze uitvoeringstaken werden gedeeltelijk uitbesteed aan de sportverenigingen. Het ging hierbij in het begin vooral nog om kleine onderhoudswerkzaamheden, zoals het schoonmaken van kleedlokalen en het doen van kleine herstelwerkzaamheden. De gemeenten voerden het groot onderhoud over het algemeen nog altijd zelf uit (Van Bottenburg, 1999, p. 35).

Aan het begin van de jaren negentig werd er in veel gemeenten nog steeds bezuinigd op sport. Er waren in die tijd een tweetal trends waar te nemen: privatisering en commercialisering. Privatisering is een centraal begrip in dit onderzoek en wordt in het volgende hoofdstuk uitvoerig behandeld. *Commercialisering* is “de toetreding van commerciële sportaanbieders op het sportgebied”. Er kwamen steeds meer private partijen die eigen sportondernemingen stichtten, zoals fitnesscentra en golfbanen (Ligtenbarg, 2006, p. 10). In het vervolg van dit onderzoek zal duidelijk worden dat commercialisering in de hand gewerkt kan worden door privatisering.

2.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

Ontwikkelingen in de sport staan veelal dus niet op zichzelf maar vloeien voort uit een veranderende maatschappij. Deze veranderingen kunnen van grote betekenis voor de sportdeelname van mensen en hun betrokkenheid bij sportverenigingen. Voor de strekking van dit onderzoek zijn niet al deze ontwikkelingen even relevant; het onderzoek heeft immers niet tot doel om bijvoorbeeld te verklaren waarom sommige sporten minder beoefend worden dan andere in de gemeente Zundert. Zaken als vrijetijdsbesteding en vergrijzing spelen echter wel een rol zoals uit deze paragraaf zal blijken.

Laten we met dit laatste thema beginnen. Het is een vaststaand gegeven dat ouderen minder vaak sporten dan mensen onder de 65 jaar. Het is daarnaast ook een feit dat de Nederlandse bevolking ‘vergrijst’: het

geboortecijfer ligt tegenwoordig een stuk lager dan enkele decennia geleden waardoor het aantal ouderen stijgt. Zoals uit paragraaf 3.1 zal blijken is dit ook het geval in de gemeente Zundert (waarbij er daarnaast ook sprake is van *bevolkingskrimp*). Uit onderzoek komt tevens naar voren dat vrijwilligerswerk binnen sport veelal gedaan wordt door jongeren en volwassenen met kinderen (Dekker & de Hart, 2010, p. 74) . Dit is van belang doordat er bij een privatisering van sportaccommodaties mogelijk meer taken voor bijvoorbeeld onderhoud bij de sportverenigingen komen te liggen (zie hoofdstuk 5). Sportverenigingen beschikken doorgaans niet over de financiële armslag om expertise in te kopen voor onderhoudswerkzaamheden waardoor zij vaak genooddaakt zijn om vrijwilligers in te roepen. Wanneer blijkt dat deze onvoldoende beschikbaar zijn kan dat leiden tot problemen voor de sportvereniging.

Het beoefenen van sport en het doen van vrijwilligerswerk kost natuurlijk tijd. Het zijn tevens activiteiten die je doet in je *vrije tijd*: alle tijd die niet in het teken staat van slapen, betaald werk, onderwijs, eten, persoonlijke verzorging en huishoudelijke zorgtaken. De hoeveelheid vrije tijd van de Nederlander is in de afgelopen 15 jaar nauwelijks veranderd. Gemiddeld heeft men in Nederland zo'n 48 uur vrije tijd per week. Personen tussen de 35 en 49 jaar beschikken over het algemeen over de minste vrije tijd (40,2 uur), terwijl 65-plusser gemiddeld gezien de meeste vrije tijd hebben (62,1 uur). Ook is er een groot verschil waar te nemen tussen hoogopgeleiden en laagopgeleiden: hoogopgeleiden hebben gemiddeld zo'n 45 uur per week vrije tijd, laagopgeleiden 52,4 uur (Bijl, Boelhouwer, Pommer & Andriessen, 2015, pp 240-241).

Wanneer we kijken naar de hoeveelheid vrije tijd die men besteedt aan sport blijkt dat hier geen exacte cijfers van zijn te vinden. Wel komt naar voren dat men gemiddeld 13,5 uur per week besteedt aan recreatieve activiteiten en ontspanning, waaronder het sporten valt. Sinds 1975 is dit uren-aantal groeiende en dit komt niet doordat mensen steeds langer zijn gaan sporten, maar juist doordat er steeds meer mensen zijn gaan sporten (Tiessen-Raaphorst, 2015, pp. 37-38). De grootste groep sporters is te vinden onder de 12 tot 34-jarigen (63% van deze groep sport), terwijl men over het algemeen vanaf 65 jaar een stuk minder sport (42% doet aan sport). Ook hier is een groot verschil te zien tussen hoog- en laagopgeleiden: waar bij de hoogopgeleiden 68% sport, is dat bij laagopgeleiden slechts 31% (Bijl et al., 2015, p. 250). Sporten die individueel worden uitgeoefend kennen de grootste deelname en groei bij volwassenen. Het gaat hier vooral om wandelsport, fietsport, hardlopen en fitness. Nog steeds is ook een grote groep actief binnen een sportvereniging: zo'n 33%. Dit getal is in de laatste decennia niet echt veranderd (Tiessen-Raaphorst, 2015, p. 78).

Een ander relevant cijfer in dezen is het aantal uren dat de Nederlander besteedt vrijwilligerswerk. Dit blijkt gemiddeld een uur per week te zijn. Ongeveer veertig procent van de Nederlanders is actief als vrijwilliger. Wanneer men kijkt naar de mensen die ook daadwerkelijk actief zijn als vrijwilliger valt te zien dat zij bijna vijf uur per week besteden aan het doen van vrijwilligerswerk. De trend lijkt echter te zijn dat steeds minder vrijwilligers juist meer tijd besteden aan vrijwilligerswerk. Sportverenigingen tellen van alle sectoren de meeste vrijwilligers. Voor de toekomst wordt verwacht dat binnen de sportsector steeds meer verantwoordelijkheden komen te liggen bij vrijwilligers. Door bezuinigingen binnen gemeenten is de algemene verwachting dat

sportverenigingen steeds meer zelf het (klein) onderhoud voor een accommodatie moeten gaan uitvoeren. Het is nog maar de vraag in hoeverre vrijwilligers deze taken gaan oppakken. (Tiessen-Raaphorst, 2015, p. 45).

In de paragrafen 3.1 en 3.2 zal nader worden ingegaan op maatschappelijk ontwikkelingen binnen de gemeente Zundert.

2.3 Ontwikkelingen in sport- en accommodatiebeleid

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Het Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) en gemeenten zijn de belangrijkste actoren die betrokken zijn bij het ontwerpen van beleid op het gebied van sport. De eerste twee houden zich vooral bezig met het verhogen van de sportdeelname: men wil zoveel mogelijk mensen aan het sporten krijgen omdat sport ervoor zorgt dat mensen gezonder worden en zich gelukkiger voelen. Daarnaast investeert men ook veel geld in het creëren van een topsportklimaat zodat sporters zoveel mogelijk kunnen excelleren tijdens professionele wedstrijden. Uiteraard spelen zaken als deze ook een rol bij sportbeleid van gemeenten. Gemeenten financieren daarnaast echter ook in grote mate de sportaccommodaties in Nederland, en dit speelt natuurlijk een belangrijke rol in dit onderzoek. Gemeenten besteden in totaal zo'n 1,5 miljard euro aan sport, terwijl zij maar 350 miljoen aan inkomsten hebben (bijv. door huren die verenigingen betalen voor het gebruik van accommodaties). Per saldo zijn de uitgaven aan sport dus ruim 1150 miljoen euro. Tevens hebben gemeenten tegenwoordig te maken met bezuinigingen. In de inleiding van dit onderzoek kwam al naar voren dat sport een geliefde bezuinigingspost is: liefst 93% van de gemeenten geeft aan al te hebben bezuinigd op sport of verwacht dat de komende jaren te gaan doen. De bezuinigingen hebben met name betrekking op sportaccommodaties en subsidies. De sportaccommodaties vormen binnen de sportuitgaven ook verreweg de grootste post (zo'n 80% van de uitgaven). Gemeenten verwachten van de verenigingen hierbij een grotere 'zelfredzaamheid' (Tiessen-Raaphorst, 2015, pp. 48-52).

In veel Nederlandse gemeenten is er dus tegenwoordig discussie over sportaccommodaties. Door bezuinigingen denken gemeenten steeds meer na over hoe het beheer en onderhoud van sportaccommodaties efficiënter en effectiever georganiseerd kan worden. Een mogelijkheid waar veel naar gekeken worden is de zogeheten *privatisering*. Dit thema staat centraal in dit onderzoek en zal uitvoerig behandeld worden in hoofdstuk 4. Kort gezegd komt het er op neer dat de gemeente het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties overlaat aan anderen. Dat kunnen de sportverenigingen zijn die gebruik maken van de accommodatie, maar ook particuliere ondernemers of een beheerstichting. Een andere mogelijkheid om het beheer en onderhoud efficiënter te krijgen is door bestaande accommodaties meer te clusteren of een nieuwe multifunctionele sportaccommodatie te bouwen (Tiessen-Raaphorst, 2015, p. 122).

Bij sportaccommodaties kan een onderscheid worden gemaakt tussen vier soorten accommodaties: overdekte accommodaties (*binnensportaccommodaties*), openluchtaccommodaties (*buitensportaccommodaties*),

zwembaden en jachthavens. In dit onderzoek spelen enkel de eerste drie soorten accommodaties een rol; van een jachthaven is in Zundert geen sprake. Paragraaf 3.3 biedt een overzicht van de (soorten) sportaccommodaties in de gemeente Zundert. In 2012 waren er in Nederland 700 zwembaden te vinden, tegenover 760 in 2000. Dit betekent een afname van 8%. Daarnaast is er bij de zwembaden een privatiseringstrend waar te nemen: waar in 2000 nog 42% in handen was van gemeenten is dat in 2012 nog maar 32%. Gemeenten willen over het algemeen wel het zwembad als basisvoorziening behouden, maar veel hangt hierbij af van de financiële randvoorwaarden. De vraag is vaak of het wel in het gemeentelijk budget past. Daardoor is er in veel gemeenten discussie over het behoud en beheer van zwembaden. Qua binnensportaccommodaties is er tussen 2000 en 2012 niet veel veranderd. Waar in 2000 zo'n 44% van de accommodaties werd geëxploiteerd door gemeenten was dat in 2012 45%. Dit betekent dat meer dan de helft van de binnensportaccommodaties wordt geëxploiteerd door particulieren (eenmanszaken, vof.'s, nv's, bv's, stichtingen). Wanneer we kijken naar het type binnensportaccommodaties zijn er wel verschillen waar te nemen. Het aantal sportzalen nam in de jaren toe met 23%, het aantal sporthallen met 13%, maar het aantal tennishallen nam af met maar liefst 35%. Buitensportaccommodaties zijn nog steeds grotendeels in handen van de gemeente, maar het aantal nam procentueel wel af. In 2000 werd 79% van de accommodaties geëxploiteerd door gemeenten, terwijl dit in 2012 71% was. Een steeds groter deel van de buitensportaccommodaties kwam dus in handen van particulieren (Tiessen-Raaphorst, 2015, pp. 131-136).

Van Miltenburg (2014, pp. 9-10) biedt in zijn onderzoek naar intergemeentelijke samenwerking bij sportaccommodaties een overzicht van ontwikkelingen die hebben plaatsgebonden op het gebied van de exploitatie van sportaccommodaties. Hieruit komt naar voren dat *zwembaden* over het algemeen worden geëxploiteerd door commerciële marktpartijen. Dit is vooral gegroeid sinds het begin van de jaren negentig door veranderingen in de wet- en regelgeving, financiële kaderstellingen en het gegeven dat gemeenten steeds meer een regisserende op zich nemen. Zo'n zestig procent van de zwembaden in Nederland is wel nog in gemeentelijk eigendom, maar de exploitatie wordt in 73% van de gevallen gedaan door commerciële partijen. Deze zwembadexploitanten kijken vaak ook naar mogelijkheden om binnensportaccommodaties te exploiteren, mede doordat deze vaak in de buurt van het zwembad te vinden zijn. Volgens het onderzoek is de exploitatie van een zwembad altijd verlieslatend, maar doordat de exploitanten subsidies en andere bijdragen van de gemeenten ontvangen is het voor commerciële partijen soms toch aantrekkelijk. Afschrijvingen en rente (de kapitaallasten) blijven in de meeste gevallen namelijk voor de gemeente aangezien zij veelal de eigenaar van de accommodatie is.

Gemeenten zijn over het algemeen ook de eigenaar van *binnensportaccommodaties*. Volgens het onderzoek van Van Miltenburg (2004, p. 9) is er hierbij wel "een lappendeken van exploitatievormen" waar te nemen. Zo kan de exploitatie, naast bij de gemeente zelf, zijn ondergebracht bij stichtingen, verenigingen, private ondernemers, particulieren of commerciële exploitanten. In hoofdstuk 4 dat handelt over privatisering zal hier dieper op worden ingegaan.

Een commerciële exploitatie van *buitensportaccommodaties* is iets wat in de praktijk weinig valt waar te nemen. In de meeste gevallen is de buitensportaccommodatie eigendom van de gemeente en wordt deze door

de sportverenigingen gehuurd. De kosten voor het onderhoud komen dan ook voor rekening van de gemeente. Zoals uit de inleiding van het onderzoek al naar voren kwam besluiten gemeenten daarom steeds meer om de buitensportaccommodaties te privatiseren. In tachtig procent van de Nederlandse gemeenten is er wel een sportaccommodatie te vinden die is geprivatiseerd en de verwachting voor de nabije toekomst is dat dit aantal zal toenemen.

2.4 Samenvatting

Het hoofdstuk startte met een kort historisch overzicht van het Nederlandse sportbeleid. In de eerste helft van twintigste eeuw werden sportaccommodaties vooral gefinancierd uit particulier initiatief. Na de Tweede Wereldoorlog vonden (lokale) overheden het belangrijk om mensen te stimuleren om te gaan sporten en daardoor werden veel sportaccommodaties gebouwd, beheerd en geëxploiteerd met publieke gelden. De laatste decennia is het echter een trend onder lokale overheden om te bezuinigen op sport, waardoor *privatisering* en *commercialisering* steeds belangrijker worden.

Ook diverse maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland die van belang zijn voor het onderzoek kwamen aan bod. Een belangrijk gegeven is dat de Nederlandse bevolking *vergriest*, terwijl *vrijwilligerswerk* binnen verenigingen over het algemeen wordt gedaan door jongeren en (jong) volwassenen met kinderen. Ouderen hebben over het algemeen wel de meeste *vrije tijd*; de groep die potentieel het meeste vrijwilligerswerk doet over de minste vrije tijd beschikt. Het lijkt daarnaast een trend te zijn dat er steeds minder vrijwilligers zijn die wel meer vrijwilligerstaken hebben. Van alle sectoren is in de sportsector het grootst aantal vrijwilligers te vinden.

Tot slot zijn ontwikkelingen in het Nederlandse sport- en accommodatiebeleid behandeld. De gemeente is een belangrijke actor binnen dit beleid en zij is ook de grootste financierder op het gebied van sportaccommodaties: de totale besteding van de gemeenten gezamenlijk bedraagt meer dan een miljard euro. Gemeenten zien zich echter steeds meer genoodzaakt om te bezuinigen op sport omdat zij vanuit de Rijksoverheid steeds meer taken krijgen. Hierdoor ontstaan in veel gemeenten discussies over het accommodatiebeleid en wordt er nagedacht over mogelijkheden om hierop te bezuinigen (bijvoorbeeld door te privatiseren).

3. Sport in de gemeente Zundert

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie met betrekking tot sport en sportaccommodaties in Zundert behandeld. Paragraaf 3.1 vormt een introductie op de bevolkingsontwikkeling in de gemeente Zundert. In de tweede paragraaf komt de sportdeelname in Zundert aan bod: van welke soorten accommodaties wordt nou eigenlijk gebruik gemaakt? De derde paragraaf beschrijft de sportverenigingen die aanwezig zijn in de gemeente en tevens de verschillende accommodaties waar zij gebruik van maken. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat tot slot in op het sportbeleid van de gemeente Zundert.

3.1 De gemeente Zundert

In figuur 3 is een overzicht te vinden van de bevolkingsontwikkelingen in de gemeente Zundert voor de periode 2000-2015 (gebaseerd op gegevens van het CBS). Wanneer we deze gegevens nader bestuderen zijn er enkele zaken die opvallen. Ten eerste is de zogenaamde *vergrijzing* goed waar te nemen, zowel binnen de gemeente Zundert als landelijk. In de gemeente Zundert was 14,2% van het aantal inwoners 65 jaar of ouder in het jaar 2000, terwijl dit in 2015 zo'n 20% was: een stijging van 5,8%-punt. Landelijk gezien was er sprake van een stijging van 4,2%. Als we kijken naar de landelijke trend kunnen we concluderen dat de vergrijzing in Zundert iets sterker is. Niet alleen de stijging is sterker aanwezig, ook het percentage van de totale bevolking dat 65 jaar of ouder is ligt hoger: 20% in Zundert, 17,8% landelijk. Ten tweede is er van *bevolkingskrimp* in Zundert op dit moment nog geen sprake. Sinds 2000 is de bevolking toegenomen met 1208 inwoners, een stijging van 5,7%-punt. Volgens de bevolkingsprognose van de provincie Noord-Brabant zal er vanaf 2020 echter een daling gaan plaatsvinden van zo'n 0,25 tot 0,5 procent per jaar. De eerder genoemde vergrijzing speelt hierbij uiteraard een grote rol: de natuurlijke aanwas ligt lager dan het sterftecijfer (Provincie Noord-Brabant, 2014). Uiteraard laten dergelijke zaken zich wel moeilijk voorspellen. Veranderingen in migratiesaldi kunnen snel plaatsvinden, zeker in roerige tijden als deze waar vluchtelingen hun toevlucht zoeken in veilige gebieden zoals Nederland.

Figuur 3: Bevolkingsontwikkeling in de gemeente Zundert

	2000		2005		2010		2015	
	<i>absoluut (%)</i>	<i>perc. Ned</i>	<i>absoluut (%)</i>	<i>Perc. Ned</i>	<i>absoluut (%)</i>	<i>Perc. Ned</i>	<i>absoluut (%)</i>	<i>Perc. Ned</i>
Jonger dan 20 jaar	4.972 (24,7%)	24,4%	5.038 (24,5%)	24,5%	4.697 (22,3%)	23,7%	4.310 (20,1%)	22,6%
20 tot 65 jaar	12.310 (61,1%)	62,0%	12.341 (60,0%)	61,5%	12.702 (60,4%)	61,0%	12.790 (59,9%)	59,6%
65 jaar of ouder	2.873 (14,2%)	13,6%	3.175 (15,5%)	14,0%	3.626 (17,3%)	15,3%	4.263 (20,6%)	17,8%
Totaal	20.155 (100%)	100%	20.554 (100%)	100%	21.025 (100%)	100%	21.363 (100%)	100%

3.2 Sportdeelname in Zundert

Een sporter wordt in sportonderzoek gedefinieerd als iemand die minstens twaalf keer per jaar sport. In de (recente) geschiedenis is er geen onderzoek gedaan naar de precieze aard van de sportdeelname in Zundert. Wel kan er op basis van ander onderzoek toch iets gezegd worden over de Zundertse sportdeelname. Zo blijkt dat in Nederland zo'n 66% van de bevolking tussen 6 en 79 jaar gedefinieerd kan worden als een sporter. In Noord-Brabant ligt dit percentage met 69% iets hoger. In de regio West-Brabant waar Zundert toe behoort is dit percentage 67%. Wel valt er in deze regio een groot verschil waar te nemen van de sportdeelname in stedelijke gebieden en landelijke gebieden. In de stedelijke gebieden is 73% een sporter, terwijl dit percentage in landelijke gebieden (waar Zundert toe behoort) met 58% een stuk lager ligt. Een directe verklaring kan hier niet voor gegeven worden, want in de regio Noordoost-Brabant is de situatie juist precies andersom (Bakker, van der Werff & Hoekman, 2014, pp. 15-18).

Brabanders sporten het meeste in de informele openbare ruimte (37%), waarmee bijvoorbeeld het joggen in een bos of park wordt bedoeld, en 'overige accommodaties' (45%). Tot deze laatste groep behoren een heleboel plekken waar men kan sporten, zoals het café, een Cruiff Court en natuurlijk thuis. Sportvelden (20%), sporthallen (16%) en fitnesscentra (15%) volgen op gepaste afstand. In West-Brabant is deze verhouding ongeveer hetzelfde. Wel valt er hier ook een groot verschil waar te nemen tussen landelijke en stedelijke gebieden. Zo sport in stedelijk West-Brabant 42% in de informele openbare ruimte, terwijl dit in landelijke gebieden zoals Zundert 32% is (Bakker, van der Werff & Hoekman, 2014, pp. 27-30). Figuur 4 biedt van het voorgaande een schematisch overzicht.

Figuur 4: Gebruik van soorten sportaccommodaties in Noord-Brabant

	Noord-Brabant	West - Brabant	West-Brabant stedelijk	West-Brabant landelijk
Sportvelden	20%	23%	26%	19%
Sporthallen	16%	14%	14%	13%
Zwembaden	15%	14%	14%	14%
Informele openbare ruimte	37%	38%	42%	32%
Fitnesscentra	15%	13%	17%	7%
Overige accommodaties	45%	46%	44%	49%

Het onderzoek van de provincie Noord-Brabant bevat ook verwachtingen voor wat betreft de sportdeelname en het accommodatiegebruik voor 2028. Qua sportdeelname ziet men met het oog op de toekomst geen grote verschuivingen. In de regio waartoe Zundert behoort wordt een kleine daling verwacht van 2%. In het accommodatiegebruik zijn wel grote verschillen waar te nemen. Zo verwacht men voor 2028 in de regio Zundert bij alle typen sportaccommodaties een daling: 10% bij sportvelden, 14% bij sporthallen, 10% bij zwembaden, 7%

bij de openbare ruimte en 4% bij fitnesscentra. Deze afname kan inhouden dat er in de toekomst een overcapaciteit ontstaat van sportaccommodaties (Bakker, van der Werff & Hoekman, 2014, pp. 33-42).

3.3 Sportverenigingen- en accommodaties in Zundert

Zundert kent een rijk sportverenigingsleven. Van atletiek tot volleybal, en van jeu de boules tot hockey: er is eigenlijk voor ieder wat wils. Dit is ook terug te zien in het aantal sportaccommodaties: voor een gemeente van deze omvang zijn er behoorlijk veel accommodaties te vinden. De meeste sportaccommodaties worden beheerd en onderhouden door de gemeente. Het gaat hierbij om vijf buitensportaccommodaties, twee sporthallen en een gymzaal. In de dorpskern Zundert zijn twee gemeentelijke buitensportaccommodaties te vinden, te weten sportpark *De Wildert* en sportpark *De Akkermolen*. Sportpark *De Wildert* herbergt een viertal verenigingen: voetbalvereniging VV Zundert, tennisvereniging ZTV, hockeyvereniging ZHC en Jeu de Boules-vereniging In de Wildert. Op sportpark *De Akkermolen* zijn twee verenigingen te vinden, namelijk voetbalvereniging Moerse Boys en atletiekvereniging De Jonge Athleet. Naast deze twee sportparken is er in de kern Zundert ook nog een gemeentelijke sporthal, genaamd *Onder de Mast*. De grootste bespelers van deze sporthal zijn Badmintonclub Zundert, volleybalvereniging ZUVO en de zaalvoetbalcompetitie. Daarnaast zijn er ook wat meer recreatievere verenigingen die de sporthal gebruiken, zoals de twee badmintonverenigingen De Shuttles en Van Beek.

De kern Rijsbergen kent met sportpark *De Laguiten* één buitensportaccommodatie. Van deze accommodatie maken voetbalvereniging VV Rijsbergen en tennisvereniging RTC gebruik. Daarnaast is er met Sporthal 't *Trefpunt* een gemeentelijke binnensportaccommodatie. Onder andere volleybalvereniging RVC en de Rijsbergse Zaalvoetbalcompetitie gebruiken deze sporthal. Ook in Wernhout is zowel een buiten- als een binnensportaccommodatie te vinden. Op het Sportpark *Wernhout* is de voetbalclub VV Wernhout gevestigd. Tevens is er nog een gymzaal in Wernhout, waar naast de basisschool vooral turnvereniging Olympia Wernhout gebruik van maakt.

Figuur 5: Gemeentelijke sportaccommodaties

Kern	Accommodatie	Vereniging
Zundert	Sportpark <i>Akkermolen</i>	Voetbal: VV Moerse Boys Atletiek: De Jonge Athleet (DJA)
	Sportpark <i>De Wildert</i>	Voetbal: VV Zundert Tennis: Zundertse Tennisvereniging (ZTV) Hockey: Zundertse Hockeyclub (ZHC) Jeu de Boules: In de Wildert
	Sporthal <i>Onder de Mast</i>	Badminton: Badmintonclub Zundert Volleybal: ZUVO Voetbal: Zundertse Zaalvoetbalcompetitie

<i>Rijsbergen</i>	Sportpark <i>De Laguiten</i> Sporthal 't <i>Trefpunt</i>	Voetbal: VV Rijsbergen Tennis: Rijsbergse Tennisclub (RTC) Volleybal: RVC Voetbal: Rijsbergse Zaalvoetbalcompetitie Turnen: Samen Sterk
<i>Wernhout</i>	Sportpark <i>Wernhout</i> Gymzaal Wernhout	Voetbal: VV Wernhout Turnen: Olympia Wernhout
<i>Klein-Zundert</i>	-	-
<i>Achtmaal</i>	Sportpark Achtmaal	Voetbal: VV Achtmaal

Naast deze gemeentelijke accommodaties zijn er in Zundert ook nog andere accommodaties te vinden. In de kern Zundert is er het commerciële tenniscentrum De Leeuwerik. Hier is geen vereniging aan verbonden, maar particulieren of bedrijven kunnen contracten afsluiten om gebruik te maken van de binnen- en buitenbanen. Er zijn ook twee fitnesscentra in Zundert: Anytime Fitness en Better Bodies. Ook hier kunnen particulieren en bedrijven een abonnement nemen om te sporten. Een vreemde eend in de bijt is zwembad De Wildert. Voorheen was de gemeente verantwoordelijk voor het beheer, het onderhoud en de exploitatie van dit zwembad, maar in 2014 werd besloten om het zwembad te privatiseren. Het zwembad stond op de nominatie om gesloten te worden doordat de kosten voor de gemeente te hoog opliepen. Omdat de gemeente het zwembad het liefste wilde openhouden om de maatschappelijke zwemfunctie te borgen werd gezocht naar een oplossing. Deze werd gevonden in het overdragen van het eigendom aan Stichting Zwembad De Wildert. De exploitatie van het zwembad was al sinds 1993 aan deze partij uitbesteed en na een haalbaarheidsstudie besloot de stichting om het zwembad over te nemen. Wel betaalt de gemeente voor een periode van twintig jaar een jaarlijkse exploitatiebijdrage aan de stichting. In Zundert is er ook nog een gymzaal van het Mencia de Mendoza Lyceum te vinden waar ook sportverenigingen van gebruikmaken. Tot slot ligt in de gemeente ook nog het trainingscomplex van voetbalclub NAC Breda gesponsord door Autotaalglas.

Ook in de andere kerndorpen zijn er sportaccommodaties die niet in beheer zijn van de gemeente. In Rijsbergen is dit het geval met gymzaal *De Ren* die wordt beheerd en geëxploiteerd door Thuisvester. Dit is een woningcorporatie die zo'n 13.500 woningen verhuurt in de gemeenten Zundert, Geertruidenberg, Oosterhout en Rucphen. Daarnaast is er in Rijsbergen ook nog een groot golfpark gevestigd: de Turfvaert. Naast de gymzaal in Rijsbergen bezit woningcorporatie Thuisvester ook nog een multifunctionele accommodatie in Achtmaal (MFA 't *Gouwe Hart*). In deze accommodatie zijn veel verschillende voorzieningen te vinden: een basisschool, een peuterspeelzaal, een bibliotheek, een gemeenschapshuis en een gymzaal. Het bestuur van het gemeenschapshuis beheert ook de gymzaal.

Figuur 6: Overige sportaccommodaties

Kern	Sportaccommodatie
<i>Zundert</i>	Tenniscentrum De Leeuwerik Fitnesscentrum Anytime Fitness Fitnesscentrum Better Bodies Zwembad De Wildert Gymzaal Mencia de Mendoza Lyceum Autotaalglas Trainingscentrum NAC
<i>Rijsbergen</i>	Gymzaal De Ren Golfpark De Turfvaert
<i>Wernhout</i>	-
<i>Klein-Zundert</i>	-
<i>Achtmaal</i>	MFA 't Gouwe Hart

Het beheer van de sporthallen wordt gedaan door de WVS-groep. De mensen die werken bij dit leerwerkbedrijf hebben een afstand tot de arbeidsmarkt en door bij WVS-groep aan de slag te gaan probeert men zich te ontwikkelen naar zo regulier mogelijk werk (WVS-groep, 2016). Binnen de sporthallen zijn zij verantwoordelijk voor diverse taken. Zo zetten zij de spullen klaar die de sportverenigingen nodig hebben, maken ze velden, kleedkamers en toiletten schoon, en verzorgen zij de bedrijfshulpverlening. In de twee sporthallen zijn tevens kantines aanwezig. Deze worden uitgebaat door lokale ondernemers.

3.4 Sportbeleid in de gemeente Zundert

Het laatste sportbeleid wat op papier staat is de Nota Sportbeleid en deze dateert van eind 2003. In 2002 concludeerde de afdeling Inwonerszaken dat de gemeente Zundert geen geactualiseerd sportbeleid had, terwijl daar vanuit de politiek wel behoefte aan was. Men wilde met name weten wat de doelstellingen en uitgangspunten van de gemeente waren op het gebied van sport en welke taken en verantwoordelijkheden daaruit voortvloeien voor de gemeente. Daarnaast wilde men ook een beter beeld krijgen van het accommodatiebeleid. Om deze redenen werd er besloten een Nota Sportbeleid op te stellen (Bakhuis, 2002).

Deze sportnota is tot stand gekomen met medewerking van een extern onderzoeksbureau (Drijver en Partners). Voor de sportnota zijn gesprekken gevoerd met bestuursleden van sportverenigingen, ambtenaren van verschillende sectoren en de verantwoordelijk portefeuillehouder. De sportnota geeft weer wat de beleidsdoelstellingen en -uitgangspunten moesten zijn voor de periode 2004-2007. Hoofddoelstelling van het gemeentelijk sportbeleid zou “het stimuleren van de deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten en het scheppen en bevorderen van mogelijkheden voor het beoefenen van die activiteiten” moeten zijn. Na 2007 zou het gemeentelijk beleid vervolgens geëvalueerd moeten worden om terug te kijken op het gevoerde beleid, maar ook nieuwe ontwikkelingen in het sportbeleid in te passen. Uit gesprekken die zijn gevoerd met beleidsambtenaren op het gebied van sport kan niet met zekerheid gezegd worden dat dit ook uiteindelijk is

gebeurd. De ambtenaren die nu betrokken zijn bij het sportbeleid waren anno 2007 niet werkzaam bij de gemeente Zundert of niet belast met sport.

Als we de sportnota 2004-2007 nader bekijken met het privatiseringsidee van dit onderzoek in ons achterhoofd kunnen een aantal opmerkingen geplaatst worden. De gemeente ziet voor zichzelf vooral een rol als aanjager en aanstuurder weggelegd. Marktpartijen en verenigingen zijn degenen die voorzieningen zouden moeten realiseren en instandhouden. Enkel wanneer er vanuit deze partijen te weinig gebeurt, zou de gemeente meer in actie moeten komen (Gemeente Zundert, 2004, p. 8). De gemeente stelt zich verder ten doel om “actief bij te dragen aan een voldoende aanbod van kwalitatief goede accommodaties. (Gemeente Zundert, 2004, p. 8). Het wordt ook belangrijk gevonden dat de sportaccommodaties van hoge kwaliteit blijven door goed beheer en onderhoud. Hierbij wordt vermeld dat zoveel mogelijk wordt overgelaten aan het particulier initiatief. Wanneer de bestaande taken en verantwoordelijkheden van de gemeente en het particulier initiatief werden herverdeeld zouden de consequenties voor de gemeente budgetneutraal moeten zijn. Wel moet er een eenduidig beleid zijn voor alle verenigingen, want een te hoge mate van differentiatie leidt volgens de nota tot gevoelens van ongelijkheid en onduidelijkheid (Gemeente Zundert, 2004, p. 8). Al met al kent de sportnota met het oog op accommodatiebeleid drie uitgangspunten (Gemeente Zundert, 2004, p. 9):

1. De gemeente is de eigenaar van de basisvoorzieningen en is daarmee (eind)verantwoordelijk voor de instandhouding ervan.
2. De gemeente is de partij die zorgdraagt voor een kwalitatief goede sportaccommodatie. Hierbij spelen ook aspecten van veiligheid, bereikbaarheid, hygiëne en kwaliteit van beheer een rol.
3. Het is mogelijk dat eigendom van randvoorzieningen (zoals tribunes en clubhuizen) onder voorwaarden worden overgedragen aan verenigingen, maar de grond blijft van de gemeente.

Over privatisering wordt in de sportnota 2004-2007 dus nauwelijks gesproken en de term wordt al helemaal niet specifiek benoemd. In 2005 gaf de Zundertse gemeenteraad aan het college van B&W de opdracht om de mogelijkheden van privatisering te onderzoeken als een maatregel om bezuinigingen te kunnen doorvoeren. Toen in het verleden sportaccommodaties werden gerealiseerd is er namelijk niet genoeg rekening gehouden met de financiële gevolgen van onderhoud en renovaties. Voormalig wethouder Stefan Vermeulen, die onder andere de portefeuille sport tot zijn takenpakket had, sprak daarom met de Zundertse sportverenigingen om samen van gedachten te wisselen. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij was om de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. Er zou zowel voor de sportverenigingen als voor de gemeente een win-win situatie moeten ontstaan. Afgesproken was ook dat de destijds zittende raad geen beslissingen zou nemen over een mogelijke privatisering, maar dat dit gedaan zou moeten worden door de raad die bij de verkiezingen in 2006 gekozen zou worden. Uit de gesprekken die de wethouder had met de verenigingen bleek dat de verenigingen niet zaten te wachten op een privatisering (Gemeente Zundert, 2005). Op basis van de huidige stand van zaken in de gemeente Zundert wat betreft privatisering kan geconcludeerd worden dat privatisering als bezuinigingsmiddel er uiteindelijk (nog) niet gekomen is.

Op het moment van schrijven van dit rapport is er nog geen geactualiseerd sportbeleid. Desalniettemin is de gemeente bezig met het opstellen van een zogenaamde *sportvisie*. Dit is een document dat koers en richting moet geven aan sport in de gemeente Zundert voor de komende tien jaar. Bij een zogenaamde 'beeldvormende avond' die door de gemeente was georganiseerd werden gemeenteraadsleden en sportverenigingen uitgenodigd om mee te denken. Tijdens deze avond werden verschillende ontwikkelingen benoemd die aan het opstellen van de visie ten grondslag liggen. Ten eerste signaleerde de gemeente een gewijzigde multiculturele samenstelling en een verandering in demografie, zoals ontgroening en vergrijzing (zie paragraaf 3.1 voor meer informatie). Daarnaast ziet de gemeente ook algemene ontwikkelingen in de samenleving zoals het toenemende overgewicht van mensen en de individualisering van de samenleving. Tot slot spelen ook financiële ontwikkelingen een grote rol want de gemeente is van plan om de komende jaren te bezuinigen op sport. Deze bezuinigingen zijn enkele jaren geleden al ingezet. Zo besloot de gemeenteraad in 2013 dat de tarieven voor het gebruik van buitensportaccommodaties verhoogd dienden te worden. Uit de interviews die zijn gehouden met de sportverenigingen kwam naar voren dat zij 15% van de totale kosten van de accommodatie voor hun rekening zouden moeten nemen. Privatisering is een mogelijkheid die tijdens deze avond uitgebreid besproken werd en ook terug zal keren in de uiteindelijke sportvisie.

In november 2016 verscheen de conceptversie van de uiteindelijke sportvisie. Hierin wordt onderkend dat de vorige sportnota gedateerd is en "grotendeels niet meer van toepassing op de huidige situatie". Daarnaast wordt in de aanleiding ook duidelijk gemaakt dat "de huidige hoeveelheid sportaccommodaties op termijn ineffectief en inefficiënt is" en dat "de huidige rolverdeling tussen gemeente en verenigingen niet meer pas in de tijd van een terugtrekkende overheid en toenemende burgerparticipatie" (Gemeente Zundert 2016, p. 4). Een drietal thema's staat centraal in de sportvisie: sport als *middel*, sport als *doel* en de *veranderende rollen* ten aanzien van sport in de Zundertse samenleving. Ten aanzien van het onderwerp van dit onderzoek kunnen een aantal opmerkingen geplaatst worden. Zo blijkt uit de sportvisie dat *zelfbeheer* een belangrijk onderwerp is. Dit moet leiden tot een verzelfstandiging van sport en sportaccommodaties: de inwoners van Zundert (in casu: de sportverenigingen) moeten zoveel mogelijk eigenlijk verantwoordelijkheid krijgen waarbij de gemeente zich vooral als regisseur opstelt. Hierdoor zou er ook efficiënter met financiële middelen omgegaan kunnen worden. Sportverenigingen moeten, als dat mogelijk blijkt, ook verantwoordelijk worden voor het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties. Er wordt in eerste instantie gekeken naar een overdracht van klein onderhoud naar sportverenigingen, en wanneer dat tot de mogelijkheden behoort kunnen ook groot onderhoud en renovaties overgedragen worden. Uiteindelijk is het ook mogelijk dat het economisch eigendom van een accommodatie naar een sportverenigingen gaat. Belangrijk is wel dat er sprake moet zijn van maatwerk: de mogelijkheden moeten voor iedere sportvereniging apart bekeken worden. (Gemeente Zundert, 2016, p. 9)

3.5 Samenvatting

In de gemeente Zundert is er net als in grote delen van de rest van Nederland sprake van *vergrijzing*. Bevolkingskrimp heeft er tot op heden nog niet plaatsgevonden, maar voor de komende decennia wordt er wel een daling van 0,25 tot 0,5 procent per jaar verwacht. Wanneer we kijken naar de sportdeelname in Zundert

kan er een aantal opmerkingen geplaatst worden. Uit onderzoek komt naar voren dat de sportdeelname in de regio Zundert 58 procent is. De meeste mensen sporten hier veruit het meest in de openbare informele ruimte (32%) en overige accommodaties (49%) gevolgd door sportvelden (19%), sporthallen (13%) en zwembaden (14%). Voor de toekomst wordt er in het accommodatiegebruik wel een afname verwacht.

In Zundert zijn acht sportaccommodaties die door de gemeente worden beheerd. Vijf buitensportaccommodaties (sportpark Akkermolen, sportpark De Wildert, Sportpark De Laguiten, sportpark Wernhout en sportpark Achtmaal), twee sporthallen (sporthal Onder de Mast en sporthal 't Trefpunt) en een gymzaal (Gymzaal Wernhout). Met drie sportaccommodaties zijn in de dorpskern Zundert de meeste sportaccommodaties te vinden. In Rijsbergen en Wernhout liggen twee gemeentelijke sportaccommodaties, en Achtmaal herbergt één accommodatie. Naast deze gemeentelijke sportaccommodaties zijn er in de gemeente ook nog diverse private sportaccommodaties te vinden.

Eind 2003 verscheen met de Nota Sportbeleid het laatste richtinggevende beleidsstuk over sport. Uit deze nota komt naar voren dat het voor de gemeente belangrijk is dat sport- en bewegingsactiviteiten gestimuleerd worden en dat de gemeente de mogelijkheden voor het beoefenen van deze activiteiten schept en bevordert. Over privatisering wordt in dit stuk nog niet gesproken, maar in 2005 gaf de Zundertse gemeenteraad aan het college van B&W de opdracht om de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken (met name als bezuinigingsmaatregelen). Uiteindelijk heeft dit niet geleid tot daadwerkelijke privatiseringen. Anno 2017 is de gemeente bezig met een nieuw richtinggevend document ten aanzien van sport.

4. Privatisering van sportaccommodaties, wat houdt het in?

4.1 Wat is privatisering?

De NS en ProRail, het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (PTT), en de energiesector. Het zijn voorbeelden die bij ieder van ons te binnen zullen schieten wanneer het gaat om *privatisering*. Voorheen waren deze bedrijven/sectoren in handen van de overheid, maar inmiddels zijn het (grotendeels) partijen in de vrije markt. Privatiseren betekent dan ook letterlijk: het privaat maken van iets dat voorheen publiek was. Deze privatisering kan op verschillende manieren gebeuren. In de wetenschappelijke literatuur worden doorgaans een drietal hoofdvormen onderscheiden: *afstoten*, *uitbesteden* en *verzelfstandigen* (Stellinga, 2012, p. 11). Bij *afstoten* worden alle overheidsfuncties volledig overgelaten aan de particuliere sector. Daarom wordt deze vorm van privatisering ook wel aangeduid met de term “harde privatisering”. Van *uitbesteden* is sprake wanneer bij de productiefunctie van een overheidstaak een particuliere organisatie wordt betrokken door middel van het sluiten van contracten (Balkenende, 1992, p. 86). Met de productiefunctie worden doorgaans de dagelijkse leiding of het management en uitvoerende werkzaamheden bedoeld. Bij *verzelfstandiging* krijgt een overheidsorganisatie juridisch-organisatorische en/of financiële zelfstandigheid op een bepaald gebied. Op deze manier heeft de organisatie meer verantwoordelijkheid en vrijheid bij de uitvoering van de toegewezen taak (Stellinga, 2012, p. 13. Een verdere specificering van deze terminologie op het gebied van sportaccommodaties is te vinden in paragraaf 4.2.

Bruinink et al. (2000) maken bij hun analyse van privatisering geen gebruik van de termen *afstoten*, *uitbesteden* en *verzelfstandigen*. Uit praktijkvoorbeelden constateren zij vooral dat er een onderscheid te maken valt tussen de privatisering van sportparken en de privatisering van sporthallen. Bij de privatisering van sportparken zien zij drie verschillende vormen: (1) de overdracht van het beheer en/of onderhoud van de sportvelden aan de betreffende sportverenigingen, (2) de overdracht van het beheer en/of onderhoud van het gehele sportpark aan de gezamenlijke verenigingen, die hiervoor meestal een beheerstichting oprichten, en (3) de overdracht van het cultuurtechnisch onderhoud van alle sportparken in een gemeente aan een bedrijf of overkoepelende stichting. Ook bij de privatisering van sporthallen worden drie vormen onderscheiden: (1) de overdracht van eigendom, onderhoud en/of beheer aan een grote sportvereniging (die meestal de hoofdgebruiker van de sporthal is), (2) de overdracht aan een commerciële exploitant, en (3) de inbreng van de sporthal in een op te richten NV, waarin de gemeente een (meerderheids)belang houdt (Bruinink et al., 2000, pp. 16-17).

Zoals uit de paragraaf 2.1 bleek werden de meeste sportaccommodaties in Nederland vooral door gemeenten gerealiseerd. Maar met de bouw van een sportaccommodatie alleen ben je er nog niet: deze accommodatie moet ook worden beheerd, onderhouden en geëxploiteerd. Ook voor deze taken was de gemeente in de meeste gevallen de eindverantwoordelijke, omdat de sportverenigingen over het algemeen onvoldoende expertise, geld en mankracht hadden om deze taken tot een goede uitvoer te brengen. Binnen Nederland was er geen algemeen beleid aanwezig dat handelde over het beheer, onderhoud en exploitatie. Tariefstellingen konden dus per gemeente verschillen, en deze verschillen waren in de praktijk ook vaak duidelijk

waarneembaar. Zo kostte een gymzaal in 1949 in Hoogezand f21,- per uur, terwijl men daarvoor in Nijmegen maar liefst f140,- voor kwijt was.

Uit de literatuur kunnen verschillende motieven voor het privatiseren van sportaccommodaties gehaald worden. Het eerste motief is *financieel* van aard: het privatiseren van sportaccommodaties zou leiden tot een kostenbesparing en kostenbeheersing bij gemeenten (Bruinink et al., 2000, p. 7). De verwachting is dat dat particuliere sector op een manier kan werken die goedkoper is dan de gemeente. Het personeel kan op een flexibelere manier ingezet worden, de bedrijfsgrootte kan beter afgestemd worden en tevens zou er sprake zijn van een grotere doelmatigheid. Kortom: het privatiseren van de sportaccommodatie zou moeten leiden tot een goedkopere productie van de voorziening. Ten tweede is er het *bestuurlijk-strategische* motief. De gemeente zou door de privatisering slagvaardiger moeten worden. Er kan een afslanking en stroomlijning van de overheid plaatsvinden. Hierdoor hoeven politici en ambtenaren zich minder bezig te houden met de uitvoering van het beleid. Het derde motief is de *kerntakendiscussie*. Dit houdt in dat de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten binnen de gemeentelijke organisatie onder de loep worden gehouden. Sommige gemeenten vinden dat het beheer en onderhoud van sportaccommodaties niet meer tot hun kerntaken behoren en kunnen daarom besluiten de accommodaties te privatiseren. (Ligtenbarg, 2006, pp. 16-17). Een vierde motief heeft te maken met *burgerparticipatie*. Dit motief hangt gedeeltelijk samen met het vorige motief. Gemeenten vinden hierbij dat sportverenigingen meer verantwoordelijk en zelfredzaamheid moeten tonen en willen dit bevorderen door een privatisering. Het laatste motief gaat over *uniformiteit*. In sommige gemeenten is er sprake van een heleboel verschillende beheervormen (zie paragraaf 4.2) tussen verschillende sportaccommodaties. Via een privatisering tracht men gelijkheid te bereiken door voor elke accommodatie dezelfde beheervorm te hebben.

Naast deze motieven die gemeenten voor een privatisering hebben, zijn er ook redenen te bedenken waardoor gemeenten juist besluiten om af te zien van een privatisering. Een eerste reden heeft te maken met de invloed die de gemeente wil uitoefenen. Sommige gemeenten willen de touwtjes in handen hebben en een stimulerend beleid voeren. Door te privatiseren denkt men de grip hierop te verliezen. Ten tweede vrezen gemeenten dat de kwaliteit van de sportaccommodaties verslechtert door een privatisering. Men baseert zich hierbij met name op negatieve ervaringen in omliggende gemeenten of ervaringen die eerder zijn opgedaan in de gemeente. Een derde en laatste reden die uit onderzoek gehaald kan worden is dat gemeenten vrezen dat sportverenigingen voor de financiering van groot onderhoud of renovaties uiteindelijk toch weer bij de gemeente zullen terechtkomen omdat zijzelf onvoldoende middelen hebben (Boedeltje, 2013, p. 10).

Er kunnen ook nog andere factoren aanleiding geven tot het privatiseren van sportaccommodaties. Bruinink et al. (2000, pp. 7-8) bekeken bij hun privatiseringsmonitor een achttal sportaccommodaties en kwamen daarbij verschillende factoren tegen die uiteindelijk hebben geleid tot een privatisering. Zo kan er vanuit de politiek de wens ontstaan dat de gebruikers van sportaccommodaties meer verantwoordelijkheden krijgen bij het beheer en onderhoud van de accommodaties. Sportverenigingen zelf kunnen daarentegen deze wens ook hebben. Zij verwachtten door de privatisering te kunnen beschikken over meer faciliteiten en/of een hogere kwaliteit van

de faciliteiten. Privatisering kan ten derde ook de uitkomst zijn van herstructureringsmaatregelen omtrent sportaccommodaties. Daarnaast is het ook mogelijk dat er binnen gemeenten de noodzaak ontstaat tot een ambtelijke en bestuurlijke reorganisatie van de sportafdeling. Tot slot worden ook positieve ervaringen die zijn opgedaan met het privatiseren van een sportaccommodatie elders binnen de gemeente genoemd als factor.

4.2 Op welke manieren kunnen sportaccommodaties worden geprivatiseerd?

In Nederland wordt een groot deel van de (georganiseerde) sportbeoefening mogelijk gemaakt doordat gemeenten zorg dragen voor de bouw, het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties. Alle gemeenten gezamenlijk investeren jaarlijks zo'n 800 miljoen euro om sportparken, sporthallen, zwembaden en ijsbanen te bouwen en in stand te houden. In financieel minder gunstige tijden, zoals het huidige tijdsgewricht, is het dan ook niet vreemd dat gemeenten besluiten om nog eens opnieuw naar deze investeringen te kijken (Epe, 2012, p. 57). In de praktijk zien we een zestal beheervormen terugkomen als het gaat om sportaccommodaties: gemeentelijk beheer, interne verzelfstandiging, externe verzelfstandiging, gedeeltelijke uitbesteding, volledige uitbesteding en afstoting. Welke van deze beheervormen onder privatisering vallen is afhankelijk van de terminologie die wordt gehanteerd van privatisering: de 'smalle' of de 'brede visie'. Onder de smalle visie vallen enkel gedeeltelijke uitbesteding, volledige uitbesteding en afstoting; onder de brede visie vallen alle beheervormen behalve gemeentelijk beheer.

De eerste beheervorm is het *gemeentelijk beheer*, waarbij de accommodatie volledig door de gemeente wordt onderhouden. Het bestuur van de gemeente is geheel verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties. Op deze manier kan de gemeente zelf de kwaliteit van de accommodaties waarborgen en is directe bestuurlijke inmenging mogelijk. De medewerkers die de sportaccommodaties beheren zijn bij deze beheervorm in dienst van de gemeente, waardoor deze de loonlasten draagt. De bemoeienis van de gemeente is dan ook groot. Zij bepaalt zowel het beleid (openstellingen, subsidies, tarieven) als de exploitatie (administratie, onderhoud, promotie, verhuur) van de sportaccommodatie (Van Montfoort & Scherpenzeel, 2013, p. 39; Epe, 2012, p. 58).

Interne verzelfstandiging is de tweede beheervorm en wordt het vaakst gebruikt door gemeenten. Het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties wordt bij interne verzelfstandiging op afstand geplaatst binnen de gemeente bij een (nieuwe) entiteit, bijvoorbeeld in de vorm van een gemeentelijk sportbedrijf. Deze intern verzelfstandigde entiteit vormt een onderdeel van de gemeente en kent zelf geen zelfstandige rechtspersoonlijkheid. Hierdoor blijft er te allen tijde een sterke binding met de gemeentelijke organisatie. Deze intern verzelfstandigde organisatie staat op financieel en organisatorisch vlak los van de rest van de gemeentelijke organisatie en heeft zijn eigen specifieke taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en budget. Gemeenten hopen hierdoor dat er effectiever en efficiënter gewerkt wordt en dat er tevens een grote transparantie in de bedrijfsvoering ontstaat. Hoewel de gemeente het beheer, onderhoud en exploitatie op afstand heeft geplaatst behoudt zij wel de regie (Van Montfoort & Scherpenzeel, 2013, p. 40; Epe, 2012, p. 58).

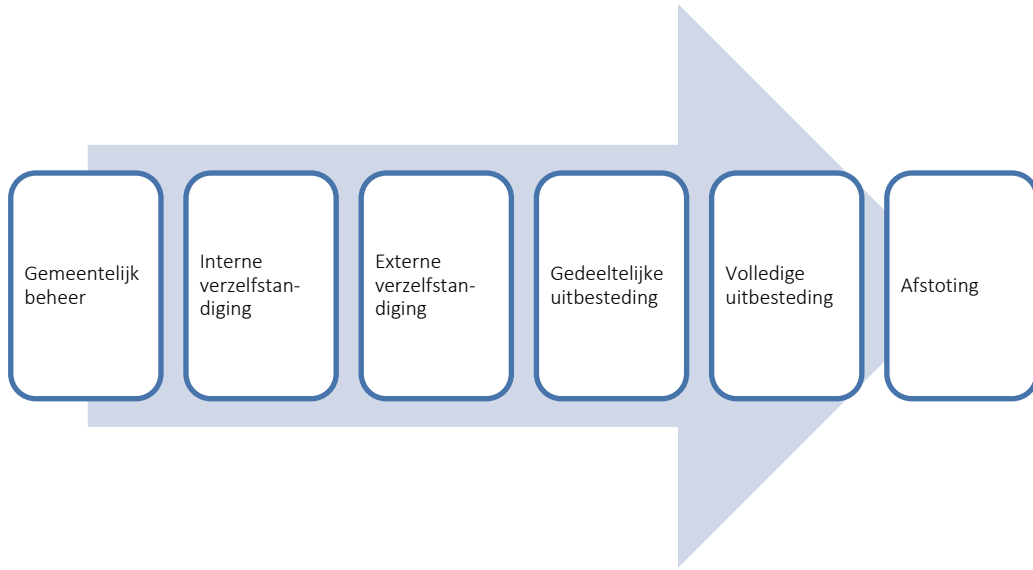
Bij de derde beheervorm, *externe verzelfstandiging*, wordt er een stichting of een juridisch zelfstandige rechtspersoon in het leven geroepen (zoals een besloten of naamloze vennootschap). Deze nieuwe rechtspersoon gaat vervolgens het beheer, onderhoud en de exploitatie organiseren en uitvoeren. De gemeente blijft wel toezicht houden op de uitvoering maar is dus niet langer verantwoordelijk voor de uitvoering. De medewerkers zijn ook niet langer in dienst van de gemeente, maar in dienst van de stichting of andere rechtspersoon. Invloed behoudt de gemeente nog wel, meestal in de vorm van contracten, zitting in het bestuur of via verwerving van aandelen. De directe invloed van de gemeente op de dagelijkse bedrijfsvoering is wel een stuk minder dan bij gemeentelijk beheer of interne verzelfstandiging. Tussen een NV, BV of een stichting als rechtspersoon bestaan wel nog verschillen. In principe willen een NV en een BV doorgaans winst maken, terwijl een stichting over het algemeen een meer ideële invalshoek heeft (Van Montfoort & Scherpenzeel, 2013, pp. 42-43; Epe, 2012, p. 58).

De vierde beheervorm is *gedeeltelijke uitbesteding*. Hierbij worden onderdelen van het beheer, onderhoud en de exploitatie uitbesteed aan derden, vaak de sportvereniging. Deze leveranciers hebben vaak een specifieke deskundigheid die bij de gemeente in mindere mate aanwezig is. Voorbeelden van gedeeltelijke uitbesteding die in de praktijk veelvuldig voorkomen zijn het klein onderhoud, de administratie, het personeelsmanagement, de schoonmaak en het beheer van het clubgebouw. Via deze weg kunnen sportverenigingen zelf meer invloed uitoefenen op het beheer, onderhoud en de exploitatie van de sportaccommodatie.

Bij *volledige uitbesteding*, de vijfde beheervorm, wordt het beheer, onderhoud en de exploitatie uitbesteed aan een marktpartij. In veel gemeenten wordt er bijvoorbeeld een Stichting Exploitatie Sportaccommodaties opgericht die vervolgens zorg draagt voor de accommodaties. De medewerkers zijn bij deze beheervorm niet langer in dienst bij de gemeente, maar bij de marktpartij. Hierdoor kan de gemeente besparen op loonkosten. Om maatschappelijke doelstellingen te waarborgen kan de gemeente wel allerlei voorwaarden vastleggen in de overeenkomst die zij sluit met de marktpartij.

De zesde en laatste beheervorm is *afstoting*. Hierbij trekt de gemeente volledig haar handen van de sportaccommodatie af en verkoopt zij deze aan een ondernemer. De gemeente verliest hierbij haar invloed op het beheer, onderhoud en de exploitatie en kan niet meer instaan voor de kwaliteit en maatschappelijke functie (Epe, 2012, pp. 58-60).

Figuur 7: Beheervormen bij sportaccommodaties

Boedeltje deed in 2013 (p. 17) een onderzoek naar ervaringen die zijn opgedaan met privatiseringen in diverse Nederlandse gemeenten. Zij somde hierbij een aantal voor- en nadelen op die van toepassing zijn op sportverenigingen die op basis van haar onderzoek naar voren zijn gekomen. In figuur 8 zijn de voor- en nadelen die worden opgenoemd weergegeven. In het volgende hoofdstuk zullen ervaringen die zijn opgedaan met privatiseringen van sportaccommodaties uitgebreid besproken worden.

Figuur 8: Voor- en nadelen voor sportverenigingen bij een privatisering (Boedeltje, 2013, p. 17)

Voordelen voor sportverenigingen	Nadelen voor sportverenigingen
Voorafgaand aan de privatisering word de sportaccommodatie in optimale staat van onderhoud gebracht omdat er anders geen goede overdracht kan plaatsvinden	Sportverenigingen krijgen te maken met extra financiële lasten zoals de volledige OZB, afvalstoffenheffing en omzetbelasting bij de kantine en de verhuur van de accommodatie
Sportverenigingen kunnen over het algemeen de sportaccommodatie beter en goedkoper onderhouden dan een gemeente, doordat zij goede contacten hebben met sponsors/bedrijven, gemeentelijke opslagen/uren niet hoeven door te berekenen en zelfwerkzaamheid	Soms is het voor sportverenigingen nodig om professionele kennis in te huren omdat deze binnen de vereniging niet aanwezig is. Deze loonlasten komen dan voor rekening van de vereniging en daarnaast moet er rekeningen worden gehouden met loonbelasting, sociale lasten en aansprakelijkheid.
Sportverenigingen kunnen zonder gemeentelijke bemoeienis aanpassingen en verbouwingen verrichten waardoor problemen snellen kunnen worden aangepakt.	Sportverenigingen moeten zelf geld reserveren om de sportaccommodatie te onderhouden en wanneer nodig te renoveren om de geprivatiseerde voorzieningen up-to-date te houden.
Sportverenigingen betalen na een privatisering vaak minder huur voor de accommodatie dan voor een privatisering	Sportverenigingen hebben over het algemeen moeite om voldoende vrijwilligers te vinden voor taken die door de privatisering bij de vereniging zijn komen te liggen.
Sportverenigingen kunnen bij erfpacht vreemd vermogen aantrekken.	Kleine sportverenigingen zijn vaak, financieel en technisch gezien, onvoldoende in staat om zelf het (groot) onderhoud van de accommodatie te regelen.

4.3 Wat zijn mogelijke valkuilen voor een privatisering?

Het Huis voor de Sport (2016) is een organisatie die voor de provincie Limburg onderzoek doet en advies geeft aan gemeenten, verenigingen en andere sportorganisaties met betrekking tot actuele (beleids)vraagstukken. Op basis van een onderzoek dat zij hebben verricht naar privatiseringen van sportaccommodaties komen zij tot een zestal valkuilen waarbij men (zowel de gemeente als de sportverenigingen) bij een privatisering rekening mee moet houden.

De eerste valkuil die genoemd kan worden is dat men geen oog heeft voor de effecten op lange termijn. Wanneer een sportaccommodatie wordt geprivatiseerd zouden zowel de gemeente als de sportvereniging hier voordeel van moeten hebben. De (financiële) effecten lijken op korte termijn vaak heel gunstig. Meestal wordt er echter onvoldoende rekening gehouden met kosten die op lange termijn kunnen optreden, zoals renovaties en groot onderhoud. Daarnaast is het voor de vereniging ook zaak om de gevolgen van bijvoorbeeld krimp of ontgroening in beeld te krijgen. Vanaf het jaar 2020 wordt een bevolkingskrimp verwacht in de gemeente Zundert, en dit zal ook zijn invloed hebben op het aantal leden van sportverenigingen. Met zaken als deze dient bij een privatisering absoluut rekening gehouden te worden om al te rooskleurige scenario's te voorkomen.

Een tweede valkuil betreft het onderschatten van het cultuurtechnisch onderhoud. Bij het onderhoud aan grasvelden en groenstroken komt veel kijken. Het zijn kwaliteitsgevoelige werkzaamheden waarvoor specialistische kennis nodig is. Deze kennis is veelal niet aanwezig bij sportverenigingen zelf. Een gemeente of een sportbedrijf heeft deze kennis vaak ook niet, maar zij kunnen deze kennis vaak scherper inkopen dan een sportvereniging.

Ten derde moet men er voor waken om geen overhaaste beslissingen te nemen. Er wordt geadviseerd om goed de tijd te nemen voor het besluitvormingsproces, zowel bij de gemeente als bij de sportvereniging. Het privatiseren moet uiteindelijk geen plicht zijn, maar wel wenselijk voor beide partijen. De gemeente moet er rekening mee houden dat men bij verenigingen vooral te maken heeft met vrijwilligers.

Als vierde valkuil moet het overschatten van de voordelen genoemd worden. De volledige vrijheid om een accommodatie te vernieuwen en optimaal te benutten, lagere huur- en onderhoudskosten klinken voor veel sportverenigingen als muziek in de oren. De mogelijke kostenreductie wordt echter vaak overschat, evenals de bereidheid van vrijwilligers om onderhoudswerkzaamheden te verrichten. Het is dus belangrijk om realistisch te blijven.

De vijfde valkuil handelt over het juridische en verzekeringstechnische aspect. Bij een privatisering verschuift ook vaak de wettelijke aansprakelijkheid en alle zaken die daarmee samenhangen. Het is dus van groot belang om advies in te winnen over wat een overname betekent op juridisch, fiscaal en verzekeringstechnisch gebied. De vereniging zal deze kosten goed moeten calculeren en gemeenten moeten zich realiseren dat bij een privatisering dergelijke kosten moeten worden meegenomen in de jaarlijkse bijdrage of eenmalige afkoopsom.

De zesde en laatste valkuil is dat de gemeente en de sportvereniging alles zelf willen doen. Het maken van een goede kosten/batenanalyse, het in beeld brengen van de benodigde verzekeringen, het beoordelen van de sportaccommodatie, het organiseren van spraak van leden; het zijn zaken die voor een vereniging en de

gemeente vaak nieuw zijn. Het is belangrijk om samen te inventariseren welke kennis en kunde in huis is en welke niet. Er zijn voldoende externe specialisten die bij problemen hiermee kunnen helpen (Huis voor de Sport, 2016).

4.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de privatisering van sportaccommodaties uitgebreid behandeld. Deze paragraaf tracht de vele informatie op een overzichtelijk mogelijke manier te bundelen. In de eerste paragraaf passeerden diverse motieven de revue die er bij gemeenten voor kunnen zorgen dat sportaccommodaties geprivatiseerd worden:

1. *Financieel motief*: privatisering zou moeten leiden tot een kostenbesparing bij gemeenten.
2. *Bestuurlijk-strategisch motief*: de gemeente zou door een privatisering slagvaardiger moeten worden.
3. *Kerntakendiscussie*: gemeenten vragen zich af of beheer en onderhoud van sportaccommodaties nog wel tot hun takenpakket behoort.
4. *Burgerparticipatie*: sportverenigingen moeten zelf meer verantwoordelijk en initiatief tonen.
5. *Uniformiteit*: binnen gemeenten moet er gestreefd worden naar een uniforme beheervorm.

Daarnaast valt uit de praktijk op te maken dat er een duidelijk onderscheid is tussen een privatisering van een binnensportaccommodatie en de privatisering van een buitensportaccommodatie. De meest voorkomende privatiseringen worden als volgt vormgegeven (uiteraard zijn er ook andere mogelijkheden beschikbaar):

- Buitensportaccommodaties:
  - Het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van het sportpark wordt overgedragen aan de afzonderlijke sportverenigingen die gebruik maken van het sportpark.
  - Het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van het sportpark worden overgedragen aan een beheersstichting bestaande uit de gezamenlijke sportverenigingen
  - Het cultuurtechnisch onderhoud van alle sportparken in een gemeente worden overgedragen aan een bedrijf of overkoepelende stichting.
- Binnensportaccommodaties:
  - Het eigendom, beheer en/of onderhoud wordt overgedragen aan een grote sportverenigingen (meestal de hoofdgebruiker van de accommodatie).
  - Het eigendom, beheer en/of onderhoud wordt overgedragen aan een commerciële exploitant.
  - Het eigendom, beheer en/of onderhoud wordt overgedragen aan een NV, waarin de gemeente een meerderheidsbelang behoudt.

De tweede paragraaf van dit hoofdstuk gaf een overzicht van de beheervormen die in de praktijk voorkomen wanneer het gaat om het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties. Er worden er in de praktijk een zestal waargenomen:

1. *Gemeentelijk beheer*: De accommodatie wordt volledig door de gemeente beheerd, onderhoud en geëxploiteerd.
2. *Interne verzelfstandiging*: Het beheer, onderhoud en exploitatie van sportaccommodaties wordt binnen de gemeente op afstand geplaatst bij een nieuw op te richten entiteit (bijvoorbeeld een sportbedrijf).
3. *Externe verzelfstandiging*: Het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties wordt overgedragen aan een stichting of juridisch zelfstandige rechtspersoon, waarbij de gemeente wel toezicht houdt.
4. *Gedeeltelijke uitbesteding*: Onderdelen van het beheer, onderhoud en/of de exploitatie worden uitbesteed aan derden (in de praktijk vaak een sportvereniging).
5. *Volledige uitbesteding*: Het beheer, onderhoud en de exploitatie wordt uitbesteed aan een marktpartij.
6. *Afstoting*: De gemeente trekt zich volledig terug en verkoopt de sportaccommodatie aan een ondernemer.

In de derde paragraaf werden tot slot een aantal valkuilen behandeld waarbij men bij een privatisering van sportaccommodaties rekening moet houden:

1. De effecten op de lange termijn worden uit het oog verloren.
2. Het cultuurtechnisch onderhoud wordt onderschat.
3. Men moet er voor waken om geen overhaaste beslissingen te nemen
4. De voordelen van een privatisering worden overschat.
5. Het juridische en verzekeringstechnische aspect verandert.
6. De gemeenten en sportvereniging willen alles omtrent de privatisering zelf doen.

5. Ervaringen van privatiseringen in andere gemeenten

In dit hoofdstuk worden ervaringen die met privatiseringen elders in het land zijn opgedaan behandeld. De focus ligt hierbij met name op kleine gemeenten uit de provincie Noord-Brabant (minder dan 50.000 inwoners) om een betere vergelijking te kunnen maken met de gemeente Zundert. In het volgende overzicht zijn zowel gemeenten opgenomen waar een privatisering inmiddels heeft plaatsgevonden, als gemeenten die op het moment van het verschijnen van de gebruikte documenten nog in de voorbereiding zaten van de privatisering.

5.1 Overzicht van privatiseringen

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van diverse gemeenten waar een privatisering van sportaccommodaties een rol speelt. Het gaat om de volgende gemeenten: Asten, Halderberge, Heeze-Leende, Houten en Sint-Michielsgestel.

Asten (Noord-Brabant, 13.069 inwoners)

In Asten heeft men in december 2007 een nieuw privatiseringsbeleid vastgesteld. Aan dit beleid lagen een drietal motieven ten grondslag: (1) het terugdringen van overheidsbemoeienis, (2) de sportverenigingen meer verantwoordelijkheid geven en (3) een kostenbesparing voor de gemeente Asten realiseren. Het privatiseringsbeleid ging uit van het onderhoud van sportgebouwen en sportvelden, en had betrekking op afzonderlijke verenigingen. Voor de periode 2008 t/m 2013 werd aan een vijftal verenigingen het onderhoud van de accommodaties overgedragen. Aan het eind van deze periode zou er een volledige eigendomsoverdracht moeten plaatsvinden waarbij alle kosten en beheer overgeheveld zouden worden naar de verenigingen. De financiële gevolgen hiervan voor zowel de vereniging als de gemeente waren echter onvoldoende onderzocht. Doordat het ging om een privatisering per sportvereniging ontbrak er een uniform beleid. Dit bleek echter een moeilijk punt: *“Enerzijds geven de actuele omstandigheden bij de betrokken verenigingen dus aanleiding tot een gedifferentieerde benadering, anderzijds moet voorkomen worden dat er een lappendeken aan regelingen ontstaat. Het ontbreken van uniformiteit kan namelijk leiden tot minder overzicht en een mogelijke ongelijke behandeling”* (Gemeente Asten, 2010).

Voorafgaand aan de privatisering die op 1 januari 2014 plaatsvond konden de verenigingen nog hun wensen met betrekking tot onderhoud en beheer aankaarten bij de gemeente. De gemeente gaf hen daarbij geen garantie op het honoreren hiervan, maar over het algemeen was hier wel sprake van. Een tweetal accommodaties werd vooraf nog grondig aangepakt. De voetbalvereniging kreeg een geheel nieuwe accommodatie en een andere accommodatie werd grondig verbouwd. Het privatiseringsbeleid kende een aantal uitgangspunten. Voordat er geprivatiseerd werd moesten alle accommodaties eerst op orde zijn. Wanneer dit niet het geval was, moesten hiervoor financiële middelen beschikbaar worden gesteld. Het privatiseren hoeft niet noodzakelijk de overdracht van eigendom in te houden. Er moest gekozen worden voor de constructie die zo min mogelijk geld kost en de gemeente zou in de toekomst geen kosten meer moeten maken voor het instandhouden van de accommodaties. Dit geldt voor een periode voor dertig jaar, waarna de afspraken in principe gecontinueerd moeten worden (Gemeente Asten, 2010).

Uit een memo die handelde over de stand van zaken met betrekking tot de privatisering van sportaccommodaties kwam naar voren dat de gemeente over het algemeen tevreden is met het verloop van het proces. Intussen is zij gestart met een onderzoek naar de haalbaarheid van het privatiseren van andere accommodaties (Gemeente Asten, 2015). Anno 2016 is de privatisering met de meeste buitensportverenigingen afgerond op een tweetal verenigingen na. Zo wenste hockeyclub HCAS in eerste instantie niet te privatiseren omdat zij het niet eens was met de uitgangpunten en randvoorwaarden van de gemeente. Uiteindelijk is er toch een akkoord gekomen doordat de gemeente voorafgaand aan de privatisering het merendeel van de kosten van een renovatie van €170.000 op zich neemt (Gemeente Asten, 2016).

Halderberge (Noord-Brabant, 29.529 inwoners)

De gemeente Halderberge is in 1998 ontstaan na een gemeentelijke herindeling en omvat de voormalige gemeenten Hoeven, Oudenbosch en Nieuw Gastel. Omdat in Hoeven en Nieuw Gastel goede ervaringen waren opgedaan met de privatisering van sportaccommodaties, besloot de nieuwe gemeente dit beleid voort te zetten. Volgens de Nota Accommodatiebeleid 1998, die de basis vormt voor het privatiseringsbeleid, vindt de gemeente dat inwoners dan wel instellingen een eigen verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot hun accommodaties. De gemeente stelt zich terughoudend op en ziet voor zichzelf enkel een voorwaardenscheppende rol weggelicht. Het is dan vervolgens aan het particulier initiatief om het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportaccommodaties te regelen. Wel stelt de gemeente dat “er rekening gehouden dient te worden met de gegroeide historische situatie, alsmede de specifieke omstandigheden waarin en waarvoor de betreffende accommodatie wordt gebruikt”. Door de privatisering zou er op een efficiëntere manier gewerkt kunnen worden aan het beheer, onderhoud en de exploitatie van de sportaccommodaties. Er treedt bij de gemeente een verandering op die leidt tot *outputsturing* in plaats van *inputsturing*: de effecten die met beleid bereikt moeten worden zijn het belangrijkste. Hierdoor komt er een einde aan zogeheten open-eind financieringen. In plaats daarvan moet er gewerkt worden met subsidies die zijn gekoppeld aan de te realiseren doelen: “waar vroeger de beheerder was aangesteld om op de winkel te passen, wordt nu van hem/haar verwacht dat hij/zij zich als ondernemer opstelt” (Rekenkamer West-Brabant, 2010, p. 10).

Wanneer we kijken naar de privatiseringsvorm die in Halderberge gekozen is zien we dat deze zich beweegt tussen het afstoten of het geheel of gedeeltelijk overlaten van de exploitatie aan de gebruiker(s). In sommige gevallen is er dan ook sprake van een *juridische eigendomsoverdracht*, waarbij de nieuwe eigenaar op de onroerende zaak bepaalde zakelijke rechten kan vestigen, zoals een recht van hypotheek. Bij een *economische eigendomsoverdracht* daarentegen blijft de gemeente de juridische eigenaar. Door middel van een erfpacht-, huur- of bruikleenovereenkomst wordt de exploitatie aan een ander overgedragen. Om het gemeentelijk beleid veilig te stellen neemt de gemeente wel allerlei randvoorwaarden in de overeenkomsten op, zodat de kwaliteit behouden blijft, het gebruik van de accommodatie betaalbaar blijft en de continuïteit van de voorziening veiliggesteld is (Rekenkamer West-Brabant, 2010, pp. 11-12).

In 2005 werd het gehele privatiseringstraject afgerond. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat dit zou gebeuren in 2003, maar een duidelijke reden waarom dit niet gehaald is wordt niet gegeven. Wel valt er te lezen dat de privatiseringen in de praktijk “voor het merendeel hebben plaatsgevonden op een logisch daarvoor

in aanmerking komend moment". In totaal zijn er in Halderberge 21 sportaccommodaties geprivatiseerd: tien in de periode voor de gemeentelijke herindeling, elf in de periode erna. De sportaccommodaties zijn overgedragen aan zowel sportverenigingen als commerciële partijen (Rekenkamer West-Brabant, 2010, p. 16).

De overdracht aan sportverenigingen vond voor een groot gedeelte al plaats voor de gemeentelijke herindeling. Bij de privatisering aan sportverenigingen was er sprake van huur, verkoop en bruikleen. Eén accommodatie, een zwembad, werd verhuurd. Een viertal accommodaties werd verkocht aan verenigingen: een tennispark, een sportpark, en voetbalvelden en korfbalvelden die op hetzelfde sportpark gelegen waren. De verenigingen betaalden hiervoor het symbolische bedrag van één gulden. Elf accommodaties werden tot slot in bruikleen gegeven. In eerste instantie konden de bruikleenovereenkomsten zeer verschillend van elkaar zijn, maar vanaf 2000 werd er gestreefd naar enige vorm van standaardisatie. (Rekenkamer West-Brabant, 2010, pp. 16-18).

Drie accommodaties zijn overgedragen aan een commerciële exploitant: twee sporthallen en een zwembad. De sporthallen werden verkocht aan een ondernemer, voor het zwembad is een erfpachtovereenkomst gesloten. Bij de verkoop zijn diverse bepalingen opgenomen die de kwaliteit en de continuïteit van de accommodaties moeten waarborgen. Zo moeten de voorzieningen tenminste hetzelfde kwaliteitsniveau behouden en mogen scholen en verenigingen voor onbepaalde tijd onder dezelfde voorwaarden als voorheen gebruik maken van de accommodatie. Bij de erfpachtovereenkomst blijft de gemeente eigenaar, maar na een periode van tien jaar is het mogelijk dat de exploitant eigenaar wordt. Deze exploitant dient het zwembad tevens beter exploitabel te maken door de accommodatie te renoveren, te verbouwen en uit te breiden (Rekenkamer West-Brabant, 2010, p. 19).

In 2006 vond een evaluatie op het privatiseringsproces plaats die door de gemeente werd uitgevoerd. Het merendeel van de exploitanten, huurders en gebruikers bleek na een enquête tevreden te zijn over de privatisering: "Bij de sportaccommodaties is geconstateerd dat privatisering gekoppeld aan een verbetering van de voorziening positieve krachten losmaakt". Als voordelen werden bijvoorbeeld de zelfbeschikking van de gebruiker, de vergaande mindering van de ambtelijke bemoeienis en het kostenbewust handelen van de beheerder/gebruiker genoemd. Veel verenigingen ondervinden echter ook nadelen aan de privatisering. Zo ervaart een tennisvereniging moeilijkheden met betrekking tot het vinden van vrijwilligers en het op de hoogte blijven van alle regelgeving. Enkele voetbalverenigingen konden daarnaast nauwelijks geld reserveren voor (toekomstig) groot onderhoud of investeringen. Andere klachten die voorkomen gaan bijvoorbeeld over de schoonmaak, de hygiëne en de overdracht. Op financieel gebied bleek dat de privatisering van accommodaties aan verenigingen budgettair neutraal is verlopen. Bij de privatisering naar commerciële partijen werden structurele financiële voordelen gehaald (Rekenkamer West-Brabant, 2010, pp. 24-27).

In 2010 werd de privatisering in Halderberge opnieuw geëvalueerd. Dit onderzoek gebeurde grotendeels via een enquête, maar er is ook met verenigingen zelf gesproken. Ook uit dit onderzoek blijkt dat men over het algemeen tevreden is: 72% van zowel de sportverenigingen als de exploitanten (deels verenigingen) geeft het privatiseringsbeleid een voldoende. De verenigingen beoordelen het beleid gemiddeld met een 6,1, waarbij met name de geringe (financiële) betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de gemeente na de privatisering als minpunt terugkomt. De exploitanten beoordelen het beleid gemiddeld met een 7,0. Wanneer gekeken wordt

naar de maatschappelijke effecten van de privatisering treedt er een wisselend beeld op. Algemeen gezien is de kwaliteit (hygiëne, onderhoud en veiligheid) van de sportaccommodatie bij 40% van de respondenten achteruitgegaan. Vooral verenigingen die enkel gebruiker zijn van een accommodatie uitte kritiek op de staat van onderhoud van de sportaccommodatie. Sportverenigingen die door de privatisering de accommodatie in eigen beheer hebben of exploitanten zijn echter veelal positief (83%). Zo'n 75% van de exploitanten en verenigingen die de accommodatie in eigen beheer hebben zegt dat het huishoudelijk, administratief en technisch beheer er sinds de privatisering op vooruit is gegaan. Wel staat de instandhouding door vrijwilligers onder druk: er staat meer druk op bestaande vrijwilligers, het is lastig om ze te krijgen en behouden en enkelen raken ook gedemotiveerd. Van de verenigen die alleen gebruik maken van een sportaccommodatie en deze niet onderhouden is 63% tevreden over de samenwerking met de beheerders/exploitanten (Rekenkamer West-Brabant, 2010, pp. 36-37).

Heeze-Leende (Noord-Brabant, 15.653 inwoners)

De gemeente Heeze-Leende vroeg zich af óf en op welke wijze de buitensportaccommodaties geprivatiseerd konden worden. Voordat zij hiermee aan de slag ging liet de gemeente eerste een grote inventarisatie doen onder de lokale sportverenigingen. Hieruit kwam een verdeeld beeld naar voren. De grote voetbalverenigingen stonden grotendeels positief en constructief tegenover een mogelijke privatisering. Kleine sportverenigingen daarentegen waren grotendeels negatief. Zij vreesden met name een tekort aan vrijwilligers en een gebrek aan expertise, kennis en geld. Ongeveer 60% van de verenigingen in Heeze-Leende gaf aan dat zij verwacht niet over voldoende vrijwilligers te kunnen beschikken. Voor eenmalige activiteiten zou dit geen probleem zijn, maar het vinden van vrijwilligers die op structurele basis aan de slag gaan leek de verenigingen problematisch (De Vries & Willems, 2008, pp. 16-17).

Houten (Utrecht, 48.722)

De privatisering van sportaccommodaties in de gemeente Houten dateert al van de jaren negentig. De gemeente moest een bedrag van zes miljoen gulden bezuinigen en één van de manieren om dit te bereiken was de privatisering van sportaccommodaties. Men verwachtte hiermee een bedrag van een half miljoen gulden te kunnen besparen. Een onderbouwing van dit bedrag is niet terug te vinden. De gemeente zou verantwoordelijk blijven voor het bevorderen van sportbeoefening en kon daarnaast leningen of garanties verstrekken aan de vereniging. Wanneer de gemeente eigenaar zou blijven van een accommodatie moest de gemeente garanderen dat de goede kwaliteit gewaarborgd bleef. Uiteindelijk is de besparing van een half miljoen gulden nooit behaald: men kwam niet verder dan een bedrag van 124.500 gulden. Uit een evaluatie van de rekenkamercommissie Houten bleek dat men van tevoren al had kunnen weten dat het onmogelijk was om het beoogde bedrag te bereiken. De 500.000 gulden kon namelijk alleen behaald worden wanneer aan de verenigingen die niet deelnamen aan de privatisering een huurverhoging van liefst 70% zou worden opgelegd (Rekenkamercommissie Houten, 2006, pp. 2-3).

De gemeente Houten had met de privatisering een drietal motieven voor ogen: (1) een financieel motief: bezuinigen, (2) een politiek-bestuurlijk motief: het beperken tot enkel de kerntaken, en (3) een maatschappelijk

motief: het versterken van het particulier initiatief. De rekenkamercommissie concludeert echter dat de nadruk toch vooral lag op het bezuinigen. Het politiek-bestuurlijk motief en het maatschappelijk motief “waren op zijn best (positieve) neveneffecten”. Een andere conclusie die de commissie trekt is dat er eigenlijk helemaal niet zoveel is geprivatiseerd: maar 41% van de sportaccommodaties is niet in handen van de gemeente. En dit is ook niet eens volledig het resultaat van de privatisering, want sommige accommodaties zijn nooit in eigendom van de gemeente geweest. De resultaten van het privatiseringsproject waren dus vrij beperkt. Een derde conclusie die de rekenkamercommissie trekt is dat de gemeente nooit zelf de privatiseringsoperatie heeft geëvalueerd. De algemene conclusie van de commissie is dan ook dat de beoogde doelen van de privatisering niet zijn gerealiseerd. Het privatiseren is ingezet als een middel om te bezuinigen en dit is nauwelijks gelukt (Rekenkamercommissie Houten, 2006, pp. 5-7).

Sint-Michielsgestel (Noord-Brabant, 28.358 inwoners)

In Sint-Michielsgestel werden in 2006 zowel binnen- als buitensportaccommodaties geprivatiseerd. De gemeente bleef hierbij eigenaar van de accommodaties. De beslissing hiervoor werd in 2002 genomen door de gemeenteraad. De raad concludeerde dat een privatisering haalbaar zou zijn met behoud van kwaliteit van de sportaccommodaties. Tevens zou er een structurele bezuiniging kunnen plaatsvinden van 272.300 euro. Een belangrijke voorwaarde hierbij was wel dat er draagvlak werd verkregen (voornamelijk door het verruimen van de exploitatiemogelijkheden). Men concludeerde uiteindelijk dat er in meer of mindere mate draagvlak aanwezig was, maar echt uitgewerkt werd dit niet. In 2005 vond de privatisering van de binnensportaccommodaties plaats. Het beheer en de exploitatie werden overgedragen aan een externe partij, de Sportijn Groep. Een jaar later waren de buitensportaccommodaties aan de beurt. Het beheer en de exploitatie hiervan kwam bij de sportverenigingen zelf te liggen (Rekenkamercommissie Sint-Michielsgestel, 2007, pp 5-6).

Een jaar na de privatiseringsoperatie besloot de rekenkamercommissie van Sint-Michielsgestel om een onderzoek in te stellen naar het privatiseringsproces. De belangrijkste vraag die de commissie zich stelde was om te kijken in hoeverre de door de gemeenteraad opgestelde uitgangspunten ook daadwerkelijk behaald zijn. Dit waren een zestal uitgangspunten: (1) voldoende draagvlak bij de binnensport- en buitensportverenigingen, (2) een waarborging van de kwaliteit en continuïteit van de accommodaties voor lange termijn, (3) uniformiteit in de ondersteuning van soortgelijke activiteiten, (4) handhaving van rechten huidige gebruikers, (5) het uitgaan van regionaal gemiddelde tarieven voor soortgelijke activiteiten, en (6) een realisering van de financiële taakstelling van 272.300 euro. De rekenkamercommissie concludeerde dat de uitvoering over het algemeen effectief en doeltreffend was. Aan de financiële taakstelling werd voldaan, en ook de aanvullende doelen en uitgangspunten werden veelal behaald. Onduidelijk is echter in welke mate, omdat de doelen en uitgangspunten niet op een specifieke en meetbare manier waren geformuleerd (Rekenkamercommissie Sint-Michielsgestel, 2007, p. 10).

De verenigingen zijn over het algemeen ook tevreden over de privatisering en de buitensportverenigingen konden meestal genoeg vrijwilligers werven. Bij de binnensportaccommodaties werd er alleen geklaagd door de basisscholen die niet tevreden waren over het beheer en de kwaliteit van het materiaal. Op basis van haar

onderzoek kwam de Rekenkamercommissie wel met een aantal bevindingen. Zo was de interne organisatie van de gemeente niet ingericht op projectmatig werken ten tijde van de privatisering, waardoor de organisatie extra werd belast. Daarnaast was het verloop van het proces tussen de gemeente en de betrokken externe partijen (vooral sportverenigingen) rommelig. De gemeente heeft veel energie moeten steken in het onderhouden van contact met de diverse partijen, waardoor er onvoldoende aandacht is besteed aan de inhoudelijke kant. Met name de voor- en nadelen van een privatisering zijn volgens de Rekenkamercommissie onvoldoende onderzocht. Een laatste punt wat genoemd kan worden gaat over de samenwerking tussen de sportverenigingen. Deze gingen veelal hun eigen weg binnen de privatisering, terwijl de commissie verwacht dat er schaalvoordelen zouden moeten kunnen zijn bij een samenwerking tussen de verenigingen (Rekenkamercommissie Sint-Michielsgestel, 2007, pp 14-20).

5.2 Samenvatting

Voor dit onderzoek is met name de vraag van belang wat deze casussen ons nu leren, en wat de leerpunten zijn van een mogelijke privatisering in de gemeente Zundert. Uit de privatisering in de gemeente Asten kwam naar voren dat er hier geen sprake was van een uniform beleid, maar dat er per sportvereniging is gekeken naar wat de mogelijkheden waren. Dit kent als gevaar dat er een lappendeken aan regelingen kan ontstaan en verenigingen mogelijk ongelijk worden behandeld. Volgens de nieuwe sportvisie van de gemeente Zundert heeft men hier ook het voornemen om per sportvereniging te kijken wat de mogelijkheden zijn: er wordt gestreefd naar maatwerk (zie paragraaf 3.4). Belangrijk is dus echter ook om het grotere geheel in de gaten te houden en te zorgen dat verenigingen niet ongelijk behandeld worden, wat kan leiden tot frustraties bij sportverenigingen. Daarnaast werden sportaccommodaties in Asten voorafgaand aan de privatisering eerst gerenoveerd zodat sportverenigingen niet meteen met grote kosten zouden komen te zitten. Om een privatisering succesvol te maken is dit ook belangrijk om te noemen, aangezien sportverenigingen over het algemeen niet de financiële draagkracht hebben om zelf grootschalige renovaties te financieren.

Ook uit de casus Halderberge komen diverse leerpunten naar voren. Allereerst is het van betekenis om te melden dat de privatisering door het merendeel van de sportverenigingen als positief is ervaren. Veel verenigingen zien vaak op tegen een privatisering omdat het inhoudt dat de sportvereniging zelf taken erbij krijgt, maar in Halderberge maakte het positieve krachten los. Met name de zelfbeschikking over de accommodatie en de afnemende bemoeienis vanuit de gemeente werden als positief ervaren. Negatieve ervaringen waren er echter ook en deze zijn met name voor de verenigingen zelf van belang. Zo hadden sommige sportverenigingen er moeite mee om voldoende vrijwilligers te vinden voor diverse taken en daarnaast bleek het ook lastig te zijn om voldoende geld te reserveren voor (groot) onderhoud. Uit de casus Heeze-Leende bleek dat de grootste angst van verenigingen aldaar ook was dat men niet de beschikking had over voldoende vrijwilligers.

De privatisering van sportaccommodaties in de gemeente Houten leert ons dat privatisering als middel om te bezuinigen niet altijd tot de gewenste resultaten leidt. De beoogde bezuiniging werd in Houten bij lange na niet gehaald en ook in de gemeente Zundert spelen bezuinigingen een rol bij een mogelijke privatisering, want men

wil “met minder middelen meer kunnen bereiken (Gemeente Zundert, 2016, p. 9). Daarnaast is een les uit deze casus dat het ook belangrijk is om de privatisering te evalueren, zodat er eventueel bijgestuurd kan worden.

De laatste casus die dit hoofdstuk behandelde betrof de gemeente Sint-Michielsgestel. De bevindingen die daar zijn gedaan door de Rekenkamercommissie kunnen worden gezien als aanbevelingen voor een mogelijke privatisering in Zundert. Volgens het onderzoek is het belangrijk dat een gemeente goed projectmatig kan werken zodat de ambtelijke organisatie ervoor kan zorgen dat een privatisering geen onnodige vertraging oploopt. Ten tweede zou er een goed contact moeten zijn tussen de gemeente en de externe partijen die bij de privatisering betrokken worden, zodat voor- en nadelen van privatisering helder zijn. Tot slot zou een goede samenwerking tussen sportverenigingen moet kunnen leiden tot schaalvoordelen, bijvoorbeeld bij de inkoop van onderhoudsdiensten.

6. Inventarisatie privatisering sportaccommodaties in Zundert

In dit zesde hoofdstuk staan de sportverenigingen uit Zundert centraal. Door middel van interviews is aan diverse verenigingen gevraagd hoe zij denken over de toekomst van hun sportaccommodatie en een mogelijke privatisering hiervan. Daarnaast wordt er ook stilgestaan bij de huidige situatie: zijn de verenigingen tevreden of zijn er juist bepaalde zaken die aan verbetering toe zijn?

Voor wat betreft de huidige situatie is er met de verenigingen onder meer over het onderhoud van de sportaccommodaties gesproken en dan met name de kwaliteit hiervan. De gemeente is op dit moment als verhuurder van de sportaccommodaties belast met het onderhoud. Een flink aantal verenigingen laat weten dat de kwaliteit van het onderhoud te wensen overlaat. De meeste sportverenigingen gaven tijdens de gesprekken tevens aan dat zij in de afgelopen jaren flink meer zijn gaan betalen aan de gemeente voor de huur van hun sportaccommodatie. Met name de voetbalverenigingen hebben tussen 2013 en 2016 forse huurverhoging voor de kiezen gekregen. Diverse sportverenigingen in de gemeente Zundert doen op dit moment al enige taken die betrekking hebben op het onderhoud van de sportaccommodatie. Het gaat hier dan met name om kleine onderhoudswerkzaamheden. De voetbalverenigingen zorgen er op vrijdag voor dat de velden speelklaar zijn voor het weekend, en op maandag hebben de verenigingen een ploeg die alles weer opruimt. Daartegenover staan ook enkele (binnensport)verenigingen die niets aan onderhoud doen.

Figuur 12 biedt een overzicht van de meningen die de diverse sportverenigingen hebben over een mogelijke privatisering van hun sportaccommodatie. Hierbij is de privatisering onderverdeeld in het doen van klein onderhoud, groot onderhoud, renovaties en het overnemen van het economisch eigendom. Een vereniging kan hier positief (+), neutraal (+/-) of negatief (-) tegenover staan. Er is tevens een onderscheid gemaakt tussen binnensportverenigingen en buitensportverenigingen. Over het algemeen staan de buitensportverenigingen positiever tegenover een privatisering dan de binnensportverenigingen.

Figuur 12: Opinies van verenigingen over een privatisering

Binnensportverenigingen				
<i>Staat open voor:</i>	<i>Klein onderhoud</i>	<i>Groot onderhoud</i>	<i>Renovatie</i>	<i>Economisch eigendom</i>
BCZ	-	-	-	-
Het bestuur van BCZ is een tegenstander van een privatisering. Men heeft niet alleen praktische bezwaren (zoals onvoldoende vrijwilligers), maar ook principiële bezwaren: de gemeente heeft een zorgtaak en moet niet taken bij de verenigingen neerleggen. De gemeente moet sport niet gebruiken als een bezuinigingsmaatregel.				
Olympia Wernhout	+/-	+/-	-	-
Het bestuur van Olympia Wernhout ziet voordelen en nadelen: enerzijds is het goed om zelf de vinger aan de pols te hebben en de kwaliteit te sturen, anderzijds stoot WVS'ers uit de markt. Het financiële plaatje is daarnaast ook belangrijk. Een beheersstichting lijkt het bestuur beter dan zelf onderhoudspartijen te benaderen, omdat je dan meer te bieden hebt en sterker staat.				
RVC	+/-	-	-	-
De vereniging is vooral recreatief en er is volgens het bestuur onder de leden geen animo om grote onderhoudstaken over te gaan nemen of dit te gaan regelen. Kleine onderhoudstaken zoals de zaal na een training een beetje schoonmaken zou misschien nog wel				

kunnen, maar daar zal geen grote besparing voor de gemeente zitten volgens het bestuur.				
Zaalvoetbalcompetitie	-	-	-	-
De vereniging is absoluut geen voorstander van een privatisering. Er wordt zelfs gesteld dat de vereniging ophoudt te bestaan wanneer de gemeente de sportvereniging verplicht om onderhoudswerkzaamheden te gaan doen. Men verwacht niet dat de zaalvoetbalteams dergelijke werkzaamheden zullen gaan doen. De vereniging vindt het onderhoud eigenlijk ook een taak van de gemeente.				
ZUVO	+/-	-	-	-
Binnen ZUVO is er volgens het bestuur onvoldoende kader voor een privatisering. De vereniging is relatief klein en de leden betalen liever meer contributie dan dat zij zelf in de sporthal aan de slag moeten. Ook in een samenwerking met de andere sporthalgebruikers ziet men geen brood op het vlak van privatisering.				
Buitensportverenigingen				
Staat open voor:	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Renovatie	Economisch eigendom
In de Wildert	+	+	+	+
De voorzitter van de Jeu de Boules-vereniging staat zeer positief tegenover een privatisering. De eigen sportaccommodatie is zelfs al geprivatiseerd waardoor de vereniging zelf de accommodatie beheert en onderhoudt. Een belangrijke opmerking hierbij is wel dat een Jeu de Boules-bak relatief makkelijk te onderhouden is.				
RTC	+/-	+/-	-	-
De vereniging vreest dat de kosten voor de vereniging flink zullen oplopen bij een privatisering. Wanneer de gemeente financiële ondersteuning biedt, behoort een privatisering tot de mogelijkheden. Desondanks verwacht RTC het onderhoud niet goedkoper te kunnen regelen dan de gemeente. Ook een beheersstichting is voor RTC geen optie.				
VV Moerse Boys	+	+	-	-
Het bestuur van Moerse Boys staat er open voor om zelf onderhoudstaken te regelen. De vereniging zal het groot onderhoud dan niet zelf doen, maar uitbesteden aan een andere partij. Men verwacht wel een financiële bijdrage van de gemeente, en de privatisering moet ook niet té veel gaan eisen van de vereniging. Het bestuur ziet bij een privatisering liever geen overkoepelend stichting.				
VV Wernhout	+	-	-	-
Over het algemeen is men geen voorstander van een privatisering. Kleine onderhoudstaken behoren nog wel tot de mogelijkheden, maar het zelf doen van groot onderhoud vergt specifieke expertise. Deze moet de vereniging dan inkopen, en dat kost geld. Het is tevens een grote belasting voor de (vrijwilligers van de) vereniging, en de gemeente mag zelf best geld steken in sport.				
VV Zundert	+	+	+	+/-
VV Zundert wil zelf zorg dragen voor onderhoudstaken en renovaties, mits de gemeente een financiële bijdrage levert. Het gaat hierbij wel om taken met betrekking tot de voetbalvelden; het groenonderhoud wil VV Zundert niet overnemen. De vereniging verwacht het onderhoud goedkoper te kunnen regelen dan de gemeente. Een overkoepelende stichting ziet men bij VV Zundert niet zitten.				
ZHC	+/-	+/-	-	-
Het bestuur van ZHC staat gemengd tegenover een privatisering. ZHC verwacht niet zelfstandig het onderhoud te kunnen regelen omdat men denkt dat de vereniging er te klein voor is. Daarnaast wil men vrijwilligers liever voor andere doeleinden gebruiken. Mocht het tot een privatisering komen dan zou ZHC het liefst samenwerken met andere sportverenigingen.				
ZTV	+/-	+/-	+/-	-
Voor ZTV hangt veel af van de voorwaarden bij een privatisering; wanneer de gemeente voldoende financiële ondersteuning biedt ziet men wel mogelijkheden om het onderhoud te regelen. Het bestuur verwacht op die manier zaken sneller te kunnen regelen dan nu. Voor renovaties geldt hetzelfde. Een beheersstichting kan niet op steun rekenen, omdat dan de macht van de sterkste geldt.				

Een aantal verenigingen pleit ook voor het bouwen van een gloednieuwe sportaccommodatie in de gemeente Zundert, en dan met name in de kern Zundert zelf. Op dit moment zijn er daar drie sportaccommodaties die redelijk verouderd zijn. Wanneer de keuze gemaakt moet worden tussen grootschalige renovaties of een

nieuwbouw, zien veel verenigingen het liefst een nieuwe accommodatie. Over de precieze vormgeving hiervan verschillen de meningen nog. Zo zijn er verenigingen die er graag een sporthal aan gekoppeld zien. Daarnaast is ook de exploitatie van de kantine een sleutelpunt. Argumenten die verenigingen aandragen voor een nieuwe sportaccommodatie zijn de volgende:

- Er zijn op dit moment drie sportaccommodaties, en deze zijn ook relatief oud. Drie sportaccommodaties betekent ook drie keer onderhoud (VV Zundert)
- Het is nu een ideaal moment om te investeren, en de gemeente kan relatief goedkoop geld lenen bij de bank (VV Zundert)
- Een gecombineerde sportaccommodatie kan leiden tot een grotere baromzet. (ZHC)
- Er zou geëxperimenteerd kunnen worden met gemengde lidmaatschappen van verschillende verenigingen (ZHC).
- Een nieuwe sportaccommodatie is toekomstbestendiger dan het renoveren van de oude accommodaties, en dit biedt een betere basis voor een privatisering (VV Moerse Boys)

Er worden ook argumenten genoemd die tegen de komst van een nieuwe sportaccommodatie pleiten:

- Het is belangrijk om als vereniging een eigen identiteit te behouden (ZHC)
- Met één grote kantine op de sportaccommodatie waar een commerciële uitbater in zit zullen de prijzen van de consumpties omhoog gaan (ZTV)
- Er kan sprake zijn van belangenverstrengeling wanneer er meerdere verenigingen tegelijkertijd gebruik willen maken van de kantine (ZTV)

7. Conclusie

Dit laatste hoofdstuk bevat de conclusie van het onderzoek en geeft een antwoord op de hoofdvraag: *Kan de gemeente Zundert het eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties aan de verenigingen zelf overdragen en wat zijn daarvan de voor- en nadelen?* Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn een zestal deelvragen opgesteld (zie paragraaf 1.2.2). Alvorens een antwoord te geven op de hoofdvraag zullen eerst de deelvragen nog kort aan bod komen.

In de gemeente Zundert worden verschillende buitensportaccommodaties, sporthallen en sportzalen door de gemeente beheerd. Wanneer de gemeente besluit om met betrekking tot de sportaccommodaties meer aan de vereniging zelf over te dragen zijn hiervoor een drietal mogelijkheden: verzelfstandiging (intern of extern), uitbesteding (gedeeltelijk of volledig) en afstoten. Bij verzelfstandigen wordt het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties op afstand geplaatst binnen de gemeente, bijvoorbeeld in de vorm van een sportbedrijf. Uitbesteden houdt in dat de gemeente het beheer, onderhoud en/of de exploitatie van sportaccommodaties uitbesteedt aan derden op basis van contracten. Dit uitbesteden kan aan een sportvereniging zijn, maar ook aan een andere partij. Bij afstoten tot slot laat de gemeente het beheer, onderhoud en/of de exploitatie over aan de particuliere sector.

In diverse Nederlandse gemeenten hebben inmiddels privatiseringen plaatsgehad en de ervaringen zijn zowel positief als negatief. Van groot belang blijkt te zijn om de sportverenigingen in een zo vroeg mogelijk stadium mee te nemen bij de voorbereiding van een privatisering. Wanneer een privatisering wordt 'opgelegd' zonder dat de sportverenigingen actief hun eigen inbreng konden bieden hebben privatiseringen een grote kans om te mislukken.

Wanneer we de balans opmaken van de meningen van de Zundertse sportverenigingen valt er een duidelijke tweedeling op te maken. De buitensportverenigingen zijn over het algemeen stukken positiever over een privatisering dan binnensportverenigingen. Met name de voetbalverenigingen denken dat een privatisering voordelen kan opleveren, vooral op het gebied van onderhoud en de kosten daarvan. Velen vinden dat de gemeente het onderhoud op dit moment niet efficiënt genoeg regelt en denken dat daar een hoop winst te behalen valt. Deze voetbalverenigingen hebben ook de meeste mankracht. Binnensportverenigingen zien privatiseringen nauwelijks zitten. Zij hebben minder betrokkenheid bij de accommodatie en maken er ook minder gebruik van dan buitensportverenigingen op hun accommodatie.

Als we kijken naar welke taken de verenigingen dan over willen nemen dan gaat het voornamelijk over het (klein) onderhoud. Verenigingen zien het over het algemeen niet zitten om de sportaccommodatie over te nemen omdat de kosten hiervoor te groot zijn en de accommodaties te ouderwets.

Nu de deelvragen beantwoord zijn komen we aan bij de beantwoording van de hoofdvraag: *Kan de gemeente Zundert het eigenaarschap, beheer en onderhoud van de Zundertse sportaccommodaties aan de verenigingen*

zelf overdragen en wat zijn daarvan de voor- en nadelen? Uit zowel de theorie als de praktijk blijkt dat hiervoor diverse mogelijkheden bestaan. In hoofdstuk vier kwamen deze mogelijkheden aan bod en ze zijn in de conclusie ook al kort behandeld. Bij een privatisering van sportaccommodaties waarbij sportverenigingen de partij zijn die het beheer, onderhoud en/of exploitatie gaan regelen is er meestal sprake van *uitbesteding*, en dan veelal in de vorm van *gedeeltelijke uitbesteding*. Diverse onderdelen, met name van het onderhoud, komen op die manier terecht bij de sportverenigingen. Het kan hierbij gaan om verschillende taken, zoals klein onderhoud, groot onderhoud en renovaties. Uit de interviews die zijn gehouden met de sportverenigingen komt een gemengd beeld naar voren. Zoals hiervoor al vermeld, zien de binnensportverenigingen over het algemeen weinig in een privatisering. Buitensportverenigingen laten deze optie wel open, en er is ook een aantal verenigingen dat graag taken van de gemeente over zou willen nemen (mits de gemeente ook financieel ondersteuning biedt).

In het onderzoek zijn ook voor- en nadelen aan bod gekomen van een privatisering, zowel voor de gemeente als voor sportverenigingen. Voordelen voor de gemeente liggen met name op het financiële vlak: er worden kosten bespaard op personeel, onderhoud en uitgaven zoals verzekeringen. Een nadeel is dat je als gemeente de grip kwijtraakt over de sportaccommodatie, en dat je alsnog financieel moet ondersteunen wanneer blijkt dat de nieuwe partij het onderhoud en beheer onvoldoende uitvoert. In figuur 8 op pagina 30 zijn voor- en nadelen opgesomd met betrekking tot sportverenigingen. Voordelen zijn onder andere dat verenigingen vaak minder huur gaan betalen en zij zonder gemeentelijke bemoeienis aanpassing en verbouwingen kunnen verrichten. Nadelen zijn bijvoorbeeld de extra financiële lasten zoals OZB en afvalstoffenheffing en het vinden van voldoende vrijwilligers voor het uitvoeren van de taken.

Tot slot kunnen er op basis van dit onderzoek diverse aanbevelingen worden gedaan aan de gemeente wanneer zij overweegt om de sportaccommodaties te privatiseren. Ten eerste zijn er in hoofdstuk 4 een zestal valkuilen behandeld voor gemeenten die op basis van praktijkvoorbeelden naar voren zijn gekomen. Zo is het van groot belang dat de effecten op de lange termijn niet uit het oog worden verloren en de voordelen van een privatisering niet overschat worden. Op het eerste gezicht kan een privatisering ervoor zorgen dat de uitgaven aan sport en onderhoud van accommodaties teruglopen. De sportverenigingen die verantwoordelijk worden voor de sportaccommodatie moeten echter wel genoeg draagkracht hebben om deze taak ook daadwerkelijk uit kunnen voeren. Dit kwam ook naar voren uit de casus Houten, waar de privatisering als bezuiniging uiteindelijk niet werkte. Het verdient daarnaast de aanbeveling om geen overhaaste beslissing te nemen. Gezien de sportvisie die de gemeente ontwikkelt en de bijeenkomsten die de gemeente houdt met sportverenigingen lijkt de gemeente niet in deze valkuil te trappen. Als laatste is het ook belangrijk om in gesprek te blijven met de sportverenigingen bij een privatisering, zodat problemen snel opgelost kunnen worden.

Op basis van de gesprekken met de sportverenigingen kunnen ook aanbevelingen worden gedaan. Als belangrijkste actor zijn de meningen van de sportverenigingen belangrijk om een privatisering succesvol te kunnen laten zijn. Ten eerste is het voor de verenigingen belangrijk dat de gemeente op enige manier financieel betrokken blijft bij de sportaccommodaties wanneer deze geprivatiseerd worden. Veel verenigingen vrezen dat zij zelfstandig niet genoeg financiële armslag hebben om de sportaccommodaties op een goede manier te

kunnen beheren en onderhouden. Tot slot pleiten enkele verenigingen ook voor de bouw van een gloednieuwe sportaccommodatie, zodat er een betere basis wordt gelegd voor een privatisering. Een nieuwe accommodatie brengt namelijk (in ieder geval op lange termijn) minder kosten met zich mee, aangezien de voorzieningen dan nieuw zijn (en tevens makkelijker te onderhouden).

Lijst van afkortingen

bv	- besloten vennootschap
College van B&W	- College van burgemeester en wethouders
NOC*NSF	- Nederlands Olympische Comité* Nederlandse Sport Federatie
nv	- naamloze vennootschap
vof	- vennootschap onder firma
VWS	- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bibliografie

- Balkenende, J.P. (1992). *Overheidsregelgeving en maatschappelijke organisaties*. Samsom H.D. Tjeenk Willink: Alphen aan den Rijn
- Bakker, S., Van der Werff, H. & Hoekman, R. (2014). *Sportdeelname en accommodatiegebruik in Noord-Brabant*.
Geraadpleegd van: <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=2906&m=1422883261&action=file.download>
- Bakhuis, H. (2002). Nota aan burgemeester en wethouders voor de vergadering van: 29 januari 2002, nr. 79.
- Bijl, R., Boelhouwer, J., Pommer, E., Andriessen, I. (2015). *De sociale staat van Nederland 2015*. Geraadpleegd van: <http://www.scp.nl/dsresource?objectid=a2e38fba-8f75-4dba-adac-7effa2732b04&type=org>
- Boedeltje, M. (2013). *Rapportage. Mogelijkheden voor het sportbeleid van de gemeente Winsum. Een vergelijkend onderzoek onder plattelandsgemeenten door Rekenkamercommissie Het Hoogeland*.
- Bottenburg, M. van. (1999). *Van Pro tot Prof. 50 jaar lokaal sport- en recreatiebeleid*. Geraadpleegd van: <https://hbo-kennisbank.nl/record/oai:repository.samenmaken.nl:smpid:25147>
- Binnenlands Bestuur (2015a). *Ondergrens sportbezuinigingen in zicht*. Ontleend aan: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/ondergrens-sportbezuinigingen-in-zicht.9492814.lynx>
- Binnenlands Bestuur (2015b). *Afstoten sportaccommodaties geliefde bezuinigingspost*. Ontleend aan: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/afstoten-sportaccommodaties-geliefde.9498935.lynx>
- Dekker, P. & de Hart, J. (2010). Vrijwilliger in de sport. In: A. Tiessen-Raaphorst, D. Verbeek, K. Breedveld en J. de Haan (red.), *Sport: een leven lang. Rapportage sport 2010* (p. 69-84). Den Haag/Utrecht: Sociaal en Cultureel Planbureau/ Mulier Instituut.
- Dijk, J. van. (2015). *Een onderzoek naar een optimale inrichting van het sporthalbeheer*.
- Jong, J. de & Ruedisulj, W. (2004). *Privatisering: De peilers onder een proces*. Ontleend aan: http://sportservicezwolle.nl/uploads/Documenten/Brochure_Privatisering.pdf
- Gemeente Asten. (2010). *Notitie privatisering sportgebouwen gemeente Asten*. Geraadpleegd van: <https://raad.asten.nl/nc/vergaderingen/document/document/12532/via/itemattachmentlocal2%3A581.html>
- Gemeente Asten. (2015). *Stand van zaken privatisering sportaccommodaties*. Geraadpleegd van: <https://raad.asten.nl/nc/vergaderingen/document/document/1877/via/itemattachmentlocal2%3A5966.html>
- Gemeente Asten. (2016). *Privatisering verenigingsgebouw HCAS*. Geraadpleegd van: <https://raad.asten.nl/nc/vergaderingen/document/document/16054/via/itemattachmentlocal2%3A7526.html>
- Gemeente Zundert. (2004). *Sportnota 2004-2007. Gemeente Zundert, sector Inwonerszaken, afdeling Samenleving*.
- Gemeente Zundert. (2005). *Overleg buitensportaccommodaties*.
- Gemeente Zundert (2014a). *De koers vasthouden: Samen voortvarend verder. Coalitieakkoord Gemeente Zundert 2018-2018*.
Ontleend aan: <http://www.zundert.nl/document.php?m=7&fileid=53536&f=43ccecfd85f2c518dc8527c6ac5e6763&attachment=1&c=28328>
- Gemeente Zundert (2014b). *Programmabegroting 2015-2018 Gemeente Zundert*.
- Gemeente Zundert (2016). *Concept Sportvisie 2016-2026: Zundert in beweging*. Ontleend aan: https://zundert.raadsinformatie.nl/document/4371146/1/sportvisie_2016_2026_zundert_in_beweging
- Gugten, M. van der, Lagendijk, E., Heeten, J. den, & Both, G. (1994). *Sport onder dak. Eindrapport van het onderzoek naar ontwikkelingen en beleidskeuzen van gemeenten op het gebied van binnensportaccommodaties*. Geraadpleegd van: http://www.dspgroep.nl/getFile.cfm?dir=rapport&file=94_55_Sport%20onder%20dak_55-19942.pdf

- Heide, M van der., & Rinsema, F. (2008). *Onderzoek naar de privatisering van sportaccommodaties in Helmond*. Geraadpleegd van <http://www.helmond.nl/cms/BIS/2009/Notities%20en%20kaarten/Raad/RN%20017%20Eindrapport%20privatisering%20Helmond.pdf>
- Huis voor de Sport Limburg (2016). *Gaan we privatiseren? Zes valkuilen bij privatiseren van sportaccommodaties*.
- Jong, J. de & Ruedisulj, W. (2004). *Privatisering: De peilers onder een proces*. Ontleend aan: http://sportservicezwolle.nl/uploads/Documenten/Brochure_Privatisering.pdf
- Ligtenbarg, M. (2006). *Privatisering en commercialisering van sportaccommodaties. Een onderzoek naar de invloeden van privatisering en commercialisering op het sport(accommodatie)beleid van de lokale overheid*. Geraadpleegd van: http://www.dspgroep.nl/getFile.cfm?dir=rapport&file=19gsmichel_Privatisering_en_commercialisering_van_sportaccommodaties_scriptie.pdf
- Miltenburg, E. van. (2014). *Samenwerking in de exploitatie van gemeentelijke sportaccommodaties: Onderzoek naar een modelontwerp voor marktgerichte exploitatie van sportaccommodaties in intergemeentelijk samenwerkingsverband*. Ontleend van: <http://www.vmiltenburg.nl/Samenwerking%20in%20exploitatie.pdf>
- Montfoort, E. van & Scherpenzeel, J. (2013). *Beheer- en exploitatie sportaccommodaties*. Ontleend aan: <https://www.krimpenaandenijssel.nl/KRY/Home/Vergaderingen-CORSA/01-07-2013---Raad/004-Stukken-ter-voorbereiding-van-de-Algemene-Beschouwingen/004-Stukken-ter-voorbereiding-van-de-Algemene-Beschouwingen-Eindrapportage-Beheer--en-exploitatie-sportaccommodaties.pdf>
- Provincie Noord-Brabant. (2014). *Groei en krimp gemeente*. Ontleend aan: <http://bevolkingsprognose.brabant.nl/hoofdstuk/groei-en-krimp-gemeente>
- Rekenkamercommissie Houten (2006). *Privatisering, het mag geen naam hebben. Onderzoek privatisering sportvoorzieningen*. Geraadpleegd van: <https://bis.houten.nl/rss/bis/pdf/document/downloadPdf/intern-stuk-onderzoeksrapport-privatisering/>
- Rekenkamercommissie Sint-Michielsgestel. (2007). *Een gezonde geest in een privaat lichaam? Onderzoek naar de effectiviteit van de privatisering van sportaccommodaties in de gemeente Sint-Michielsgestel*. Geraadpleegd van: https://www.sintmichielsgestel.nl/fileadmin/Data/Bestuur_en_organisatie/gemeenteraad/rekenkamercommissie/RKC-rapport_Privatisering.pdf
- Stellinga, B. (2012). *Dertig jaar privatisering, verzelfstandiging en marktwerking*. Geraadpleegd van: http://www.wrr.nl/fileadmin/nl/publicaties/PDFwebpublicaties/WP_65_Dertig_jaar_privatisering.pdf
- Tiessen-Raaphorst, A. (2015). *Rapportage sport 2014*. Geraadpleegd van: <http://www.scp.nl/dsresource?objectid=bff56d3f-0899-44c4-b6d5-713c6be63c69&type=org>
- Van GoghHuis (2015). *Historie & Gebouw*. Ontleend aan: <http://www.vangoghuis.com/historie-gebouw/>
- Vincent, W. (2012). *Beleidsadvies privatisering buitensportaccommodaties gemeente Helmond*. Geraadpleegd van: <http://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=3692&m=1422883375&action=file.download>
- Vries, R. de., & Willems, L. (2008). *Haalbaarheidsstudie verzelfstandiging sportcomplexen Heeze-Leende*
- WVS-groep. (2006). *Arbeidsontwikkeling: Ontwikkeling van de medewerkers*. Ontleend aan: <http://www.wvsgroep.nl/over-wvs-groep/ontwikkeling-van-medewerkers>

Bestuurlijke reactie college van B&W

Rekenkamercommissie
T.a.v. de secretaris de heer M. Schuurmans
Markt
4881 CN ZUNDERT

Zaaknummer : Z17-001889
Documentnummer: ZD17010496
Uw brief van : 2 maart 2017
Uw kenmerk :
Beh. Ambtenaar : dhr. A. Liebrechts
Locatie : Markt 1
Doorkiesnummer : 076 - 599 56 38

Zundert, 28 maart 2017

Datum verzending:

Onderwerp : Bestuurlijke reactie op uw onderzoek Sportaccommodaties

Geachte heer Schuurmans,

Op 1 maart jl. ontvingen wij de rapportage van de rekenkamercommissie naar aanleiding van het onderzoek naar de toekomst van de Zundertse sportaccommodaties. Graag maken wij hierbij gebruik van de gelegenheid een bestuurlijke reactie te geven op het rapport.

Zoals u weet staan de visie op sport en de toekomst van de Zundertse sportaccommodaties hoog op onze bestuurlijke agenda. Uw onderzoeksrapport is daarom een waardevolle aanvulling op het bestuurlijke proces van visie naar beleid.

De door u geschetste maatschappelijke context, de mogelijke privatiseringsscenario's en de "best-practices" uit andere gemeenten dragen bij aan een goed inzicht in de complexe vraagstukken waar we voor komen te staan wanneer we, samen met de verenigingen, de toekomst van onze sportaccommodaties vorm gaan geven. De specifieke informatie over de verwachtingen, kansen en bedreigingen voor de verschillende Zundertse sportverenigingen is zeker bruikbaar bij de vervolgesprekken met die verenigingen.

We bedanken we u voor de rapportage en wensen u veel succes met de presentatie aan de raad op 18 april a.s.

Bij correspondentie verzoeken wij u vriendelijk ons zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

drs. A.W.A.M. Broos

L.C. Poppe-de Looff

Bezoekadres: Markt 1, 4881 CN Zundert | T: 076-599 56 00 | F: 076-599 56 66
Correspondentieadres: Postbus 10.001, 4880 GA Zundert | www.zundert.nl | E: gemeente@zundert.nl
Bank: Algemeen: NL97 BNGH 0285 0750 12 | Belastingen: NL36 BNGH 0285 1319 82 | BIC: BNGHNL2G